

Jövő év elejére készülhet el

Felújítás alatt a Bölöni László Stadion

Fotó: Nagy Tibor

Közel egy évvel azután, hogy elkezdődtek a felújítási munkálatok a marosvásárhelyi Bölöni László Stadionnál, a beruházás alig egy részét sikerült megvalósítani. Bár a munkálatokkal lassan haladnak, az illetékesek szerint legkésőbb jövő év elején a sportlétesítményt ismét használatba adják.

Szeredai Vivien

Horățiu Lobonț, a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Iskolaigazgatóságának igazgatója lapunknak elmondta, hogy az elmúlt időszakban többek között korszerűsítették a világítási rendszert, felújították a futópályát, illetve az öntöző- és vízelvezető rendszert, valamint kialakították a természetes gyepet. Jelenleg az újabb atlétikai elemek – például

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje

**idejében
megújítani
előfizetését!**

Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
olcsóbban,
mint ha megvásárolná!

125 millió lej Marosvásárhely beruházásaira

A tervezett fejlesztések célja a közlekedés javítása, szebb és élhetőbb város kialakítása, valamint a kényelmesebb mindennapok biztosítása a marosvásárhelyiek számára.

4.

Szülők utáni vágy és távoli hívások

A külföldön dolgozó szülők gyermekeinek több mint fele, pontosan 58%-a azt szeretné, ha szülei végleg hazatérnének Romániába.

6.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Hőségmeditáció

Vajda György

Egyre aggasztóbbak azok a hírek, amelyek a folyók vízhozamának a rekord csökkenéséről számolnak be. Elárasztották a különböző kommunikációs csatornákat az olyan szenzációs információk, amelyek arról számolnak be, hogy a közel- és a régmúlt időkől találtak a Dunában különböző tárgyakat, de előkerültek híd-, várommaradványok és sok más egyéb, amelyeket évtizedekig vagy évszázadokig betakart a folyó. Mindemellert a huzamosabb szárazság más, kellemetlen meglepetést is tartogathat számunkra. Mind Romániában, mind Magyarországon bejelentették, hogy leállítják az atomerőműveket, mert nincs elegendő vízmennyiség a reaktorok hűtéséhez. Mint ismeretes, a legolcsóbb és leghatékonyabb áramforrás az atomerőmű. Egy-egy ilyen egység részleges vagy teljes leállása hosszabb távon energiadráguláshoz, válsághoz vezethet. Továbbá a szárazság miatt óriási kár érte a mezőgazdaságot is. Sajnos világszerte egyre több terület válik terméketlenné, amely elszegényedést, bizonyos zónák elnéptelenedését, elvándorlást okozhat. Nem is említem azon országokat, ahol a szennyezés miatt ilyenkor a levegő minősége elviselhetetlenné válik, fokozza a légúti megbetegedéseket. Ezek a jelek is igazolják azt a (még mindig vitatott) elméletet, hogy a globális felmelegedés gyorsabban teszi tönkre a környezetet, mint ahogy a legpesszimistább számítások is előre jelezték. A környezetvédelmi mozgalom a nagy léptékű iparosodás után, az 1970-es években kapott szárnyra, aztán egyre inkább erősödött. A civil társadalom

(Folytatás a 3. oldalon)

AUGUSZTUS

13

CSÜTÖRTÖK

Ma IPOLY,
holnap MARCELL napja

Az év 225. napja, hátravan 140 nap

6:18 6:54

20:36 20:58

A nappal hossza:
14 óra 18 perc

Időjárás

Változó

Hőmérséklet:
max.: 28 °C
min.: 14 °C

naptár

Isten éltesse!

MARCELL: a latin eredetű Marcellus családnévből származik. A név jelentése Mars istenhez tartozó, Mars istennek szentelt vagy Mars követője.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: 2026. augusztus 12.

1 €	5,2405 lej
1 \$	4,5425 lej
100 Ft	1,4387 lej
1 g arany	644,2112 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

MEGYEI HÍREK

Kamionos felvonulás miatt forgalomkorlátozás lesz

Augusztus 14-én, pénteken 17.30 órától ideiglenesen korlátozzák a forgalmat Marosvásárhely több pontján a FOMCO Truck Fesztivál keretében megrendezett kamionos felvonulás miatt. A kamionok útvonala: Dózsa György utca – Győzelem tér – ortodox katedrális környéke, majd visszafele Maroskeresztúr irányába. A felvonulás idején forgalomkorlátozás lesz az alábbi helyeken: Rózsák tere, Győzelem tér, Bolyai utca, Művész, Bartók Béla és Tusnád utca. A korlátozások addig maradnak érvényben, amíg a felvonulás véget nem ér, és a forgalom vissza nem áll a megszokott rend szerint. Az autósoknak javasolják, hogy lehetőség szerint kerüljék el ezeket a területeket. Közlekedjenek óvatosan, és kövessék a rendőrök és a szervezők utasításait.

Szomszédolás – Szovátán

Augusztus 14-én 19 órakor a szovátai amfiteátrumban Szomszédolás című előadásával lép fel a Hargita Székely Néptáncszínház. Az előadás során egy különleges utazásra, Erdély tájaira hívják a közönséget. A műsor a vándorló bukovinai székelyek hontalanságától indul, hogy aztán a vízmelléki falvak pajkos, generációkon átívelő tréfáin keresztül eljusson a mezőségi ember méltóságához. Megfordulnak a Sóvidéken, majd a keleti végeken, A Gyimesi-havasok és a Csíki-medence találkozásánál. Narrátor, rendezőtárs: György Katalin. A műsort szerkesztette: Szabó László. Művészeti munkatárs, igazgató: András Mihály.

Folytatódik a lomtalanítás Marosvásárhelyen

Augusztus 31-ig folytatódik a nagy méretű, textil- és veszélyes hulladékok gyűjtése Marosvásárhelyen. Augusztus 12. és 15. között a Tudor lakónegyedben helyezik ki a konténereket: az Ibolya utcában, a sportpálya mellett; a Dâmbovița utcában, a park mellett; a Brassó utcában, a régi hőközpont melletti parkolónál; a Moldova utcában, a Super melletti parkolónál; a Bucsin utcában, a sportpálya melletti parkolónál; a Kovászna sétányon, a régi hőközpont mellett, a Moldova utca irányában; a Vrancea sétányon, az Alfa Transilvania Központnál a parkolóban; az 1918. December 1. sugárúton, a Busteni autóbuszmegálló mellett. A teljes program megtalálható a polgármesteri hivatal honlapján.

Vészhelyzeti gyakorlat az Állomás téren

Augusztus 13-án, csütörtökön 11 órakor a Maros Megyei Horea Katasztrófavédelmi Felügyelőség vészhelyzeti gyakorlatot tart a marosvásárhelyi Állomás téren működő egyik gazdasági egységnél. A gyakorlat során szirénával értesítik a lakósokat a gyakorlat kezdetére. Ezúttal felhívják a lakosságot figyelmét, hogy őrizze meg nyugalmukat, és ne essenek pánikba, nem valós helyzettel állnak szembe.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

Hamarosan elkészül a szovátai kulturális központ

Közbeszerzést írtak ki a felszerelésére

A Szovátai Polgármesteri Hivatal nemrég közel kétmillió lej értékű közbeszerzési eljárást indított el az újonnan épülő kulturális központ és a város főterének berendezésére.

Fülöp László Zsolt polgármester lapunknak elmondta, hogy a polgármesteri hivatal közvetlen szomszédságában európai uniós alapokból felépülő központ munkálatai jó ütemben haladnak: az építkezés befejeződött, jelenleg a műszaki berendezés próbaüzemmódba helyezésén dolgoznak. Hangsúlyozta, hogy a kulturális központtal párhuzamosan megvalósuló városközpont-rendezési projekt szintén nagyon előrehaladott szakaszban van, már csak néhány növény elültetése, valamint az öntözőrendszer beüzemelése maradt hátra. A tervek szerint az év végéig mindkét beruházás elkészül.

A szóban forgó projektek keretében a polgármesteri hivatal nemrég mintegy 1,95 millió lej értékű közbeszerzési eljárást indított el. Fülöp

Fotó: Nagy Tibor (archív)

László Zsolt kiemelte, hogy a licit 13 tételből áll, amelyek között bútorok, laptopok, hulladékgyűjtők, hangfalak, erősítők, projektorok és vetítővásznak, valamint tűzvédelmi és elsősegélynyújtó eszközök szerepelnek. A legnagyobb értékű tétel egy mobil színpad, amely 580 ezer lejbe kerül, illetve a rendezvényterem székei,

amelyekre több mint 417 ezer lejt szánnak. A polgármester hangsúlyozta, hogy mivel az épület kétemeletes, egy nyolcszemélyes lift is szerepel a beszerzendő eszközök között. Az ajánlatokat kizárólag elektronikus úton, a SEAP közbeszerzési platformon lehet benyújtani, szeptember 14-ig. (szeredai)

Digitalizációs projektek Maros megyében

Aláírták a szerződéseket

A Központi Fejlesztési Ügynökség tájékoztatása szerint július végén öt új, a Központi régió településeinek digitalizációjáról szóló projekt finanszírozási szerződését írták alá, amelyeknek összértéke meghaladja a 12,08 millió lejt. A beruházások két Maros megyei települést is érintenek.

Mint írták, a digitalizációt olyan kihívások indokolják, amelyekkel számos vidéki település lakossága szembesül, mint például a papíralapú, nehézkes közigazgatási eljárások, az online közszolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés, valamint a közintézmények átláthatóságának és hatékonyságának növelése iránti igény. A beruházás ezeket igyekszik kiküszöbölni.

A projekt részeként a következő időszakban Maros megye két községében, Mezőbándon, illetve Marosszentkirályon is dolgoznak majd a közszolgáltatások digitalizálásán. A mezőbándi projekt értéke közel 2,5 millió lej, amiből közel kétmillió lej vissza nem térítendő finanszí-

rozás. A marosszentkirályi projekt összértéke több mint 2,3 millió lej, amiből a vissza nem térítendő támogatás közel kétmillió lejt tesz ki. A kivitelezési határidő mindkét esetben 24 hónap. (sz. v.)

Illusztráció: Központi Fejlesztési Ügynökség

RENDEZVÉNYEK

Nyárázáró a Bözödújfalusi-tónál

Augusztus 15-én, szombaton a Bözödújfalusi-tó partján szervez nyárázáró eseményt a Fiaatal Erdőszentgyörgyiek Tanácsa (FIESZTA). Az alkalom 14.30-kor kezdődik, majd két interaktív beszélgetésre is sor kerül: 15 órától Csibi Attila Zoltánnal, Vasvári Gáborral és Kovács Róberttel, 16 órától pedig Barabási Antal Szabolccsal és Ianculescu Ovidiu Sebastiannal társaloghatnak a résztvevők. A délután folyamán közös gulyásoszásra és különféle vízi tevékenységekre is lehetőség lesz, majd a napot 20 órától felejtethetlen buli zárja.

A Harmonia Cordis gitárfesztivál következő hangversenyei

Augusztus 13-án, csütörtökön 19 órától a Kultúrpalota nagytermében a gitárhangversenyen fellépő előadók: a Vass Lőrincz Júlia, gitár & Vajda Beáta, gitár (Románia) duó, Jonas Egholm, gitár (Dánia), Mateusz Kowalski, gitár (Lengyelország) és a Mathias Duplessy, gitár-ének & Florian Frère, gordonka (Franciaország) duó. Augusztus 14-én, pénteken 19

órától a marosvásárhelyi vár színpadán folytatódik a Harmonia Cordis Egyesülettel közösen szervezett gitárhangverseny. Előadók: Alexandru Peștina, gitár (Románia), Girán Péter, gitár (Magyarország), Sönke Meinen, gitár (Németország), Cenk Erdogan Trio, gitár (Törökország). Az előadások – a Kultúrpalota nagytermében és a vár színpadán – mindennap 19 órától kezdődnek, a belépés ingyenes.

Találkozó daganatos betegeknek és hozzátartozóiknak

A daganatos betegeket és hozzátartozóikat segítő Gloria Egyesület különleges, őszinte és reményt adó találkozót tart augusztus 14-én, pénteken 18 órától a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség Dersi János termében. Az alkalmon dr. Papp Éva onkológus A rák nem egyenlő a halállal – a modern kezelések és remény az onkológiában címmel tart előadást, majd Pásztori-Kupán Imola pszichológus mesél a lelki kapaszkodók lehetőségeiről. Az előadásokat kötetlen beszélgetés követi, emellett pedig a szervezők meglepetéssel is készülnek. A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. Jelentkezni az egyesület Facebook-oldalán (Asociația Gloria) lehet privát üzenetben vagy az office.gloria2026@gmail.com e-mail-címen.

NÉPÚJSÁG

MAROS MEGYEI NAPILAP

Kiadja az IMPRESS KFT.

FŐSZERKESZTŐ:

Karácsonyi Zsigmond

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES:

Benedek István

LAPSZERKESZTŐ:

Vajda György

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Gligor Róbert László, Kaáli Nagy Botond, Mezey Sarolta, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Sófalvi Szidónia, Szeredai Vivien, Szer Pálósy Pirokska. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Mátyus Beáta. TÖRDELÉS: Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn. APRÓHIRDETÉS: Petres Emília. • Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro

SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujsag.ro E-mail: nepujsag@e-nepujsag.ro

Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.

A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.

Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.

Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000076

ISSN 1220-3475 (print);

ISSN 1584-3238 (online)

Románia áramfogyasztása meghaladta a 8000 megawattot

Románia áramfogyasztása kedd este 19:25-kor meghaladta a 8000 megawattot, miközben a termelés 5873 megawattot tett ki – derül ki a Transelectrica adataiból. Az import mennyisége 2151 megawatt volt.

A termelés mintegy 30 százalékát (1483 MW) a vízerőművek biztosították. Szénhidrogének felhasználásával a termelt energia 27,54 százalékát (1371 MW), szén felhasználásával 17,26 százalékát (859 MW) biztosították. Az energia 13,74 százalékát (684 MW) az atomerómű termelte, 7,51 százalékát (374 MW) pedig a fotovoltaiikus rendszerek. Az energiatárolók 1,91 százalékkal (95 MW), a szélerőművek 1,12 százalékkal (56 MW) járultak hozzá a termeléshez. Biomassza felhasználásával szintén 56 megawatt (1,12 százalék) áram termelődött.

A Duna vízhozama a romániai szakasz belépőpontján, Báziásnál a következő két nap várhatóan a másodpercenkénti 1350 köbméteres szinten stagnál, majd augusztus 18-áig 1400

köbméterre emelkedik, miközben az augusztusi sokéves átlag 3900 köbméter – derül ki Országos Hidrológiai és Vízgazdálkodási Intézet (INHGA) előrejelzéséből. Ennek fényében az elmúlt héten az illetékes hatóságok több intézkedést hajtottak végre a megfelelő vízszint fenntartásáért Csernavoda térségében, hogy az atomerómű 2-es reaktorának működését biztosítani tudják. A csernavodai atomerómű 1-es reaktorát július 28-án reggel már ellenőrzött módon leállították és leválasztották az országos energiarendszerről a Duna rendkívül alacsony vízszintje miatt. A Nuclearelectrica vállalat keddi közleménye szerint a Duna vízszintjének csökkenése miatt csütörtök reggel ellenőrzött módon leállíthatják a csernavodai atomerómű 2-es reaktorát is.

Július végén a román hatóságok országos energetikai válsághelyzetet hirdettek Romániában augusztusra a villamosenergia-termelés csökkenése miatt, amelyet az aszály, valamint a folyók és különösen a Duna alacsony vízhozama okoz. *(Agerpres)*

Fokozatosan leállítják a csernavodai atomerőművet

Radu Miruță ügyvivő védelmi miniszter szerdán kijelentette, hogy a Duna vízszintje Csernavodánál 182 centiméterre csökkent, emiatt csütörtök reggel megkezdik az eljárást az atomerómű 2-es reaktorának ellenőrzött körülmények közötti leállítására. A tárcavezető elmondta, hogy a létesítmény fokozatos leállítását csütörtök reggel 7 órakor kezdik el. Közlése szerint az atomerómű műszaki bizottsága minden előírt lépést be fog tartani, hogy a reaktor leállítása biztonságos körülmények között történjen. A miniszter szerint a Bala-ágon végre-

hajtott vízelterelési műveletekkel néhány nappal, majdnem egy héttel sikerült meghosszabbítani az atomerómű működési idejét. Elmondta: amikor a kormány elfogadta a Román Vízügyi Igazgatóság (ANAR) szakértői által javasolt sürgősségi intézkedéseket, a Nuclearelectrica vállalat képviselői arról biztosítottak, hogy a sziklarobbanással és az uszályok elsüllyesztésével járó költségek megtérülnek, ha csak egy nappal is meghosszabbítják a csernavodai atomerómű működését. *(Agerpres)*

Újraindult a kataszteri hivatal informatikai rendszere

Szerdán újraindult az Országos Kataszteri és Ingatlan-nyilvántartó Hivatal (ANCPI) korábban kibertámadás miatt leállt e-Terra informatikai rendszere – közölte szerdán a kormány. A tájékoztatás szerint szerdától ismét hozzáférnek a rendszerhez a kataszteri munkák elvégzésére jogosult szakemberek, az igazságügyi szakértők és a végrehajtók. A közjegyzők szintén igényelhetnek az e-Terrán keresztül telekkönyvi kivonatokat. Emellett bárki igényelhet tájékoztató jellegű telekkönyvi kivonatot. Az igénylés intézhető személyesen a kataszteri hivatalok ügyfélszolgálatain, vagy online, az e-Terra rendszerhez hozzáférő szakemberek (közjegyzők, kataszteri földmérők) segítségével. A kormány pontosította, hogy csak az e-Terra rendszer indult újra. Az ANCPI többi online platformját – köztük a MyEterra

rendszert, és a Geoportált – a következő időszakban indítják újra, a pontos időpontról előzetesen tájékoztatni fogják a nyilvánosságot. A közlemény szerint az e-Terra rendszer újraindítása utáni első napokban a kataszteri hivatalok szolgáltatásaiért nem lehet bankkártyával fizetni az alkalmazásban, csak átutalással vagy az adott hivatal pénztáránál. A rendszer leállításának időpontjában mintegy 94 ezer iratigénylés volt folyamatban. Ezek elbírálását soron kívül kezelik – tájékoztatott a kormány.

Az ANCPI ügyfélszolgálatokon és az e-Terra rendszerben meghosszabbított munkaidőben, 8:30 és 16 óra között lehet kérelmeket beadni. Tájékoztatás és segítség a 0749 012 525-ös, a 0749 016 331-es és a 0735 950 582-es telefonszámon kérhető. *(Agerpres)*

5734 lejre nőtt a nettó átlagbér

Májushoz képest júniusban 50 lejjel (0,9 százalékkal) 5734 lejre nőtt a nettó átlagbér Romániában – közölte szerdán az Országos Statisztikai Intézet (INS). A bruttó átlagbér 9564 lej volt, 81 lejjel nagyobb, mint az előző hónapban. A legnagyobb nettó átlagbért – 13.474, illetve 11.999 lej – a számítástechnika, valamint a kiadói tevékenységek ágazatában, a legkisebbet – 2897, illetve 2912 lej – pedig egyéb szolgáltatások ágazatában, valamint a halászatban és akvakultúrában jegyezték. A legnagyobb – 9 és 14 százalék közötti – nettó bémövekedést a távközlésben, a gyógyszeripari termékek és gyógyszerkészítmények gyártásában, a kiadói tevékenységek ágazatában, a számítógépek, va-

lamint elektronikai és optikai cikkek gyártásában regisztrálták. Ezzel szemben a legnagyobb – 11,5 és 13 százalék közötti – nettó bércsökkenést az érciktermelésben, a kőolaj- és gázkitermelésben jegyezték. A közzsférában az előző hónaphoz képest júniusban csökkent a nettó átlagfizetés az oktatásban (1,9 százalékkal) valamint az egészségügyben és szociális ellátásban (0,3 százalékkal), illetve enyhén nőtt a közigazgatásban (0,8 százalékkal). 2025 júniusához viszonyítva a nettó átlagbér 3,5 százalékkal nőtt idén júniusban. A reálkereseti index 2026 júniusában 93,7 százalék volt 2025 júniusához és 100,8 százalék 2026 májusához viszonyítva. *(Agerpres)*

Fürdőzőkre támadt egy teknős Horvátországban

Az idei nyári szezonban már ötödször támadt fürdőzőkre egy álcserapesteknős a horvátországi Kastelai-öbölben, Split közelében – közölte a Jutarnji List című zágrábi napilap az internetes oldalán.

A szakértők szerint elképzelhető, hogy egy hím példány egy nőtényt véd, ezért vált átmenetileg területállissá. A legutóbbi támadás vasárnap délután történt Kastel Luksicban, a Miljenko és Dobrila strandon. A teknős hátulról közelített meg egy fiatal férfit, és a háta alsó részén megharapta. Ez volt az ötödik feljegyzett ilyen eset július 22. óta a Kastelai-öbölben.

Szemtanuk beszámolója szerint a teknős már hosszabb ideje ugyanazon a területen tartózkodik, rendszeresen felbukkan a fürdőzők közvetlen közelében, és hátulról közelíti meg őket. A fürdőzők azt hitték, hogy a korábbi támadásokért felelős teknős már elhagyta a térséget, amikor ismét megjelent. A sajtóban közölt becslések szerint az állat körülbelül 70 kilogrammos lehet. Antonija Zanic, a Kastel Stari-i sürgősségi szolgálat vezetője arra figyelmeztetett, hogy az álcserapesteknős harapását nem szabad egyszerű horzsolásként kezelni. Az állatnak nincsenek fogai, rendkívül erős szarukávája és állkapcsa azonban zúzódást, véralfutást, vágott sebeket és súlyosabb szövetkárosodást is okozhat, amely elfertőződhet.

Milena Micic, a sérült tengeri teknősöket is gondozó pulai akvárium szakértője szerint az állat áthelyezése nem jelent megoldást. Az álcserapesteknős szigorúan védett, vándorló faj, amely nem jellemzően területvédő. A szakértő szerint elképzelhető ugyanakkor, hogy a Kastelai-öbölben egy hím példány tartózkodik, amely egy nőtényt véd a párzási időszakban, és emiatt átmenetileg területiálisan viselkedik. Hozzátette: várhatóan átmeneti jelenségről van szó, amely még néhány napig, legfeljebb néhány hétig tarthat. A Kastelai-öböl nem az álcserapesteknősök fészkelőhelye, mivel az ottani strandok nem homokosak. A szakértő azt javasolta, hogy az érintett strandon helyezzenek ki figyelmeztetést, és amíg a teknős a környéken tartózkodik, a fürdőzők ne menjenek a vízbe azon a partszakaszon. Mint mondta, az embereknek el kell fogadniuk, hogy nyáron különböző tengeri állatok jelenléte természetes jelenség az Adrián.

Az álcserapesteknősök elsősorban kagylókkal, tengeri sünnökkel és más tengeri élőlényekkel táplálkoznak, amelyeket erős kávájukkal törnek fel. Az Adria északi része fontos táplálkozóhelyük. Az álcserapesteknősök több mint 120 centiméteresre is megnőhetnek, tömegük pedig meghaladhatja a 200 kilogrammot is. *(MTI)*

O R S Z Á G – V I L Á G

Felrobbantottak egy sodródó drónt

A román haditengerészet robbanószer-hatástalanító bűvárai kedden ellenőrzött módon megsemmisítettek két, a Fekete-tengeren, a Neptun Deep közelében sodródó pilóta nélküli légi járművet – közölte a védelmi minisztérium. A tárca kedd esti közleménye szerint a drónok jelenlétét kedd reggel 8 óra körül jelezte a román tengeri gazdasági övezetben, Konstancától körülbelül 90 tengeri mérföldre, a Neptun Deep kitermelési platform közelében egy, a környéken munkálatokat végző polgári hajó személyzete. A helyszínre vezényelték a parti őrség egy hajóját, fedélzetén a haditengerészet robbanószer-hatástalanító bűvárcsapatával. A bevetés során két GERBERA típusú pilóta nélküli légijárművet (UAV) azonosítottak, amelyeken valószínűleg robbanótöltet volt, valamint egy drónszárnyat is találtak. A két drónt a bűvárok irányított robbantással hatástalanították, a drónszárnyat, amely nem jelentett robbanásveszélyt, pedig a fedélzetre emelték – tájékoztatott a tárca. A haditengerészet parancsnoksága felvette a kapcsolatot ez ügyben az ukrán féllel, amely megerősítette, hogy a drónok nem az ukrán erőkhöz tartoznak – közölte a védelmi minisztérium. *(Agerpres)*

Jogosítvány nélküli vezetés – öt halott

Öt személy életét vesztette a keddről szerdára virradó éjszaka egy Dâmbovița megyében, Corbii Mari közelében a 61-es országúton bekövetkezett közúti balesetben, amelyben egy 20 éves, jogosítvány nélkül vezető fiatalember elütött három gyalogost, majd felborult az autóval – tájékoztatott szerdán a megyei rendőrség. A közlemény szerint meghalt a 20 éves sofőr és utasa, egy 23 éves fiatalember, valamint a három elütött gyalogos, egy 24 éves lány, egy 25 éves fiatalember és egy 49 éves férfi. A mentőegységek kérkezésekor két személy már halott volt, három pedig eszméletlen. Utóbbiakat megpróbálták újraéleszteni, de sikertelenül, a mentősök kénytelenek voltak megállapítani a halál beálltát – tájékoztatott a Dâmbovița megyei katasztrófavédelmi felügyelőség. A rendőrség szerint a baleset 23 óra körül történt a Corbii Mari községhez tartozó Grozăvești település mellett. Az eddigi vizsgálatok szerint a helyi illetőségű 20 éves fiatalember nekiment a kocsival az út szélén haladó három gyalogosnak, majd kisodródott az útról és felborult. Megállapították, hogy a fiatalembernek semmiféle gépjárműre nem volt jogosítványa. A rendőrség büntetőeljárást indított gondatlanságból elkövetett emberölés és jogosítvány nélküli vezetés miatt, és folytatja a nyomozást. *(Agerpres)*

Hőségmeditáció

(Folytatás az 1. oldalról)

és a politikum összefogásának köszönhetően születtek látványos eredmények, mint a vizes élővilágot óvó ram-sari egyezmény, megjelent a fenntartható fejlődés koncepciója, amely szembeszáll a materialista gazdasági törekvéssel. Úgy tűnik, hogy az utóbbi évtizedben a világ figyelme másra terelődött: a migránsáradat, az ukrán–orosz, a közel-keleti háború olyan gazdasági, társadalmi, erkölcsi válságot váltott ki, amelyre a döntéshozóknak nem sikerült megoldást találniuk. Donald Trump amerikai elnök semmibe veszi a környezetvédelmi óvintézkedéseket, az unió Ukrajna felfegyverkezésével van elfoglalva, az átrendeződő geopolitikai palettán a gazdasági erővel bíró országoknak (G7) a globális piacon való térnyerés a céljuk, és sorolhatnánk mindazokat a „nagy ügyeket”, amiért most háttérbe szorult a környezetvédelem. A nagy hőség azt is eszünkbe kell juttassa, hogy mindez hiábavaló, ha kifognak a Földünk energiaforrásai, ha a globális felmelegedés miatt egyre több természeti katasztrófával (szárazság, erdőtüzek) és azok következményeivel kell megküzdenünk, ha nemcsak a fegyveres konfliktusok miatt, hanem az élelem és ivóvíz hiányában egyre több menekült komoly gazdasági és társadalmi nyomást gyakorol a befogadó országokra.

Mi lenne, ha mondjuk többet költenénk környezetvédelemre, mint fegyverekre, és végül nem a gazdasági érdekek mentén tárgyalnának a konfliktusban levő felek a békéről, hanem azért, hogy mentsék a menthetőt e nagy kék bolygón? Ameddig nem késő. Az intő jeleket igencsak érezzük ilyenkor, a nagy hőségben.

Felújítás alatt a Bölöni László Stadion

(Folytatás az 1. oldalról)

magasugró- és a dobószektor – kialakításán dolgoznak, illetve folyamatban van a lelátó egy részének felújítása is. Horațiu Lobonț megerősítette lapunk információit, miszerint a nézőtér egy része már az Arhing Kft. által 2013-ban készített felmérés során sem bizonyult biztonságosnak, és nem felelt meg a hatályos szabványoknak, ezért ezeket műszakilag ellenőrizni fogják, majd elvégzik a szükséges javításokat. Az igazgató kiemelte, hogy a beruházás pontos költségvetéséről csak a munkálatok befejezése után tudnak beszámolni, idén azonban eddig nagyjából 2,5 millió lejt költöttek el, azt követően, hogy a helyi tanács májusban elfogadta az éves költségvetést.

Horațiu Lobonț hangsúlyozta, hogy tisztában vannak azzal, hogy a lakosság és főleg a sportolók nagyon várják, hogy a sportlétesítményt

ismét használni lehessen, ezért folyamatosan dolgoznak ennek rendbetételén. Rámutatott ugyanakkor, hogy mivel a stadion az évek során rendkívül rossz állapotba került, a teljes felújítása is időbe telik. Kiemelte, hogy bár a sportolók és sportolni vágyók néhány hónapon belül ismét birtokba vehetik majd a létesítményt, még egy ideig biztosan nem lesz az elvárásoknak teljesen megfelelő.

Mint arról a Népújság korábban beszámolt, a tervek szerint a felújítást követően a multifunkcionális stadion ismét régi fényében ragyog majd, és olyan európai szintű központtá válik, ahol akár rangos országos és nemzetközi versenyek is szervezhetők. Ennek érdekében a futballpálya mellett számos atlétikai számhoz alkalmas teret is kialakítanak, többek között 400 méteres futóköröket, egyenes szakaszokat a 100 méteres síkfutáshoz és gátfutás-

hoz, illetve dobószámokhoz (súlylökéshez, diszkoszvetéshez, gerelyhajításhoz, kalapácsvetéshez) és a távol-, hármás-, magas- és rúdugráshoz szükséges területeket is. A stadion befogadóképessége nagyjából 10 ezer fős lesz, két tribünnel és két kapu mögötti lelátóval.

A marosvásárhelyi Bölöni László Stadion felújítása évtizedekig váratott magára; a munkatársaink által említett 2013-as, elsődleges dokumentáció óta is csaknem 12 év telt el, amíg a munkálatok ténylegesen elkezdődtek (2025 augusztusa – a szerk.). Úgy vélem, hogy az illetékeseknek kötelessége gondoskodni arról, hogy a város híres egykori válogatott labdarúgójáról és edzőjéről elnevezett sportlétesítmény soha többé ne kerülhessen olyan siralmas állapotba, mint amilyenben hosszú évekig volt. Marosvásárhely – és Bölöni László – ennél többet érdemel.

Harmonia Cordis gitárfesztivál

Világsztárok és ingyenes koncertek

A szervezők idén is változatos és nemzetközi szinten is kiemelkedő programkínálattal várják a közönséget a Harmonia Cordis nemzetközi gitárfesztiválra, amelynek Marosvásárhelyen a Kultúrpalota és a középkori vár, emellett pedig Székelyudvarhely ad otthont. A rendezvényt sorozat a komolyzenétől a jazzen és a flamencón át a fingerstyle-ig a legkülönbélebb stílusokat ötvözi, olyan világhírű és díjazott előadókat vonultatva fel, mint a Grammy-díjra jelölt Cenk Erdoğan vagy a Mathias Duplessy – Florian Frère gitáros-csellós duó. A koncertek mellett a Művészeti Egyetemen zajló mesterkurzusok, workshopok, valamint egy négykategorias, több mint 10.000 euró összdíjazású nemzetközi verseny is színesíti a kínálatot, amelyre idén kilenc országból neveztek a tehetségek.

Sófalvi Szidónia

Noha a szervezés az elhúzódo költségvetési és támogatási bizonytalanságok miatt az elmúlt két évtized legnehezebb feladata elé állította a stábot, a fesztivál megőrizte magas szakmai színvonalát és hitelességét.

A felkészülést és az egyeztetéseket már egy évvel korábban megkezdő főszervező, Beke István hangsúlyozta: a város pozitív hozzáállása és a széles körű nemzetközi szakmai összefogás elengedhetetlen volt a megvalósuláshoz. Ennek az odaadó munkának köszönhetően a közönség továbbra is ingyenesen, sőt az élő közvetítések révén akár online is élvezheti Európa egyik legjelentősebb gitárzenei eseményének koncertjeit.

A fesztivál költségvetését a Kulturális Minisztérium, helyi és városi támogatások (Marosvásárhely városa és a helyi önkormányzat), valamint országos és regionális kulturális pályázatok fedezik. A rendezvény jelentős részét és a 10.000 eurót meghaladó értékű díjakat nemzetközi partnerek biztosítják – köztük a spanyol Eduardo Alferez gitárkészítő mester a 6000 euró értékű fődíj mestergitárral, a spanyol Knobloch, az amerikai D’Addario és a francia Savarez húrgyártók.

Szilárd elvek a kulisszák mögött

A rendezvény sikerének egyik legfőbb alappillére a művészekkel és partnerekkel kiépített mély, kölcsönös bizalom. Beke István kiemelte, hogy a korrekt együttműködés náluk alapkövetelmény: a fellépők honoráriumát mindig pontosan és időben rendezik, ami a nemzetközi szakmában is kiemelkedő elismertséget biztosít a fesztiválnak.

A szervezők a gazdasági nehézségek és az idei veszteségek ellenére is sziklaszilárdan ragaszkodnak az esemény ingyenességéhez. Úgy vélik, a magas kultúrához és a világszínvonalú gitárművészekhez mindenkinek egyenlő eséllyel kell hozzáférnie, anyagi helyzettől függetlenül. Egy világhírű előadó koncertje olyan élmény, amelyet nem sok helyen tapasztalhat meg díjmentesen a közönség, a fesztivál pedig pontosan ezt a nyitottságot szeretné képviselni.

Ami a logisztikát illeti, Székelyudvarhelyen kizárólag koncertek várják majd az érdeklődőket, és a marosvásárhelyi fellépők közül nem mindenki lép színpadra ezen a helyszínen. A két helyszín közötti mozgás azonban nem okoz fennakadást, hiszen a művészek szállítását a szervezőcsapat teljes egészében maga koordinálja. A jövőt illetően a koncepció gyökeres átalakítását nem tervezik, a fő cél az új partnerségek kiépítése. Beke István nyomatékosította: amíg ők szervezik a Harmonia Cordis fesztivált, a belépés a látogatók számára kivétel nélkül ingyenes marad.

125 millió lej Marosvásárhely beruházásaira

Augusztus 11-én a marosvásárhelyi helyi tanács rendkívüli ülésén az önkormányzati képviselők városfejlesztési projektek finanszírozásának növelését és új projektek kivitelezését hagyták jóvá – tájékoztatott a városháza bel- és külkapcsolati osztálya.

A keddi rendkívüli ülésen a helyi tanácsosok jóváhagyták a helyi közérdekű beruházások megvalósítására felvett belföldi, visszafizetendő finanszírozásra vonatkozó 2026/147-es számú helyi tanácsi határozat módosítását.

Az ülésen benyújtott és elfogadott módosítások eredményeként a finanszírozás maximális összege 88 millió lejről 125 millió lejre emelkedett, így több más, fontos városi beruházás is bekerülhet a finanszírozott projektek közé.

A rendelkezésre álló összeget öt beruházásra fogják fordítani. Ezek közül a legnagyobb összeget, 56,9 millió lejt a volt Park Hotel környékén található mélygarázs megépítéséhez fognak felhasználni.

A Bolyai tér felújítására és átalakítására 4,69 millió lejt szánnak. Ennél nagyobb összeget, több mint 6 millió lejt, a Tudor negyedi Hát-szeg sétányon megépülő többszintes parkolóház építésére fordítanak.

Az új Maros-híd megépítésére 8,2 millió lejt, míg a Gheorghe Ma-

rinescu utca Tölgyfa utcai meghosszabbítására több mint 12 millió lejt használnak fel.

Az ülés során a helyi tanácsosok olyan módosításokat is elfogadtak, amelyekkel bővítették a finanszírozásban részesülő beruházások listáját, így 10 millió lejt szántak a Csalhó–Citromfű utcáknál található parkolóház megépítésére, és ugyancsak 10 millió lejt az 1918. December 1. út felújításának olyan költségeire, amelyeket a pályázati támogatás nem fedez.

Az energiahatékonyságot növelő projektek értékét 12,1 millió lejjel növelték az az 1., 2., 3. és 4. ütem – finanszírozására.

A Mihai Eminescu park műszaki tervezésére és a park rendezési munkálatainak kivitelezésére 3,71 millió lejt különítettek el héával együtt.

Az elfogadott határozat lehetővé teszi, hogy több városi beruházást is ebből a finanszírozásból valósítsanak meg. Emellett biztosítja a már elkezdett projektek folytatásához szükséges pénzt, és lehetőséget ad új beruházások elindítására is.

A tervezett fejlesztések célja a közlekedés javítása, szebb és élhetőbb város kialakítása, valamint a kényelmesebb mindennapok biztosítása a marosvásárhelyiek számára. (mezey)

Fotó: Nagy Tibor (archív)

CSÜTÖRTÖKI KIMENTŐ

Sebestyén Mihály

Azt kérdezte minap valaki, szerették-e az ókorban a háziállatokat? Milyen volt a viszonyuk a macskákhoz, példának okáért?

Igen, az ókorban rendkívüli módon szerették és tisztelték a háziállatokat, a kutyák és macskák helyzete, tudományosanban jogi, közigazgatási és családi státusa kultúránként és korszakonként más és más volt. Nemcsak haszonállatként vagy vadásztársként tekintettek rájuk, hanem valódi családtagként, sőt olykor isteni lényként is tisztelték őket. Ami manapság mindenfokú állatimádás dacára elképzelhetetlen. Az közhely, hogy az ókori egyiptomiak valósággal rajongtak a macskákért. Nemcsak azért túrték meg a házban, háziassitották, amennyire csak lehetett (a macska ui. öntörvényű személyiség – akinek már volt, az bőven tapasztal-

hatta a macskák vad szellemét), mert levadászták a rágcsálókat és a veszélyes kigyókat, hanem mély vallási jelentőséget is tulajdonítottak nekik. (Ámbátor a kigyók viszont a legenda szerint Kleopátra kedvencei voltak. Vannak kigyószelídítő alkatú, típusú asszonyok is. De ebbe most ne menjünk bele, javasolom a békesség kedvéért. Zárójel bezárva.)

Básztetet, az otthon, a termékenység és a boldogság istennőjét macska alakban (vagy macskafejű nőként) jelenítik meg a reánk maradt rajzok és szobrok, amelyek jelentését még meg kellett fejteni, ugyanis a civilizációs előrerošanāsban az emberiség elfeledkezett az egyiptomi civilizációról, lerombolta, elkeverte a sivatag homokjával, és a feledés porát sarkalta reá, ám jönnie kellett az európaiak hódító, gyarmatosító

hadjáratainak, hogy újra felfedezzék, megfejtsek a hieroglifákat, és az egyiptomi civilizációt a tudomány, a turizmus, és egyenlőképpen az ezotéria szolgálatába hajtásák.

A macska kiemelt jogokat élvezett. Olvasom, hogy egy házi kedvenc megölése – még ha véletlenül történt is – halálbüntetést vonhatott maga után. Ha egy családi macska elpusztult, a gazdák mély gyászuk jeleként leborotválták a szemöldököket. (És akinek nem volt – ragasztott egyet, hogy alkalomadtán leberetválhassa. „A szabál az szabál.”) Az állatokat gyakran bebalzsamozták, és saját apró múmiaként temették el őket a gazdáik mellé vagy speciálisan kialakított és gondozott állattemetőekben. Az egyiptomi királysirokban – ha ki nem rabolták őket – a régészek találtak mumifikált macskákat. Bi-

zonyára aki Kairóba elvetődik, a nemrégén megnyitott szupermúzeumban láthat ilyen érdekességeket is.

Ehhez képest mi a XXI. század húszas éveinek derekán on-line vásároltuk meg a második macskánkat. Mélyszürke, öt hónapos lesz nemsokára, képe egyre mackósabbá válik. Fékezhetetlen, kíváncsi, versenyt dorombol a régebbi jószágunkkal, akit folytonosan támad és provokál. Jelleme mégis kiismerhetetlen egyelőre. Apja ír, anyja skót. Ő tehát egyszerre a Brit Nemzetközösség és a Poklos menti blokk-közösség tagja. Milyen messzire elkerült Egyiptomtól!

E sorok írója jelenleg nem vágyik Egyiptomba a nagy hőség okán, és azért sem siet kebelére, mert ősei egyszer már botrányos körülmények között hagyták el Egyiptomot, és keltek át száraz lábbal a Vörös-tengeren, (a Vörös-tenger nem azonos a Vörös Hadsereggel!), és már akkor messze elkerülték a Hormuzi-szorost.

SZERKESZTETTE: SÓFALVI SZIDÓNIA

Kaszinó a zsebünkben

Interjú Bartha Éva klinikai szakpszichológussal (2.)

Míg korábban a szerencsejátékhoz el kellett látogatni egy kaszinóba vagy fogadóirodába, ma elég egy okostelefon ahhoz, hogy a nap 24 órájában kísértésbe essünk. Romániában ugyan a jogalkotók szigorították a játékkaszinók és nyerőgépek működését, az adózási és engedélyezési feltételeket, valamint parlamenti szinten rendszeresen felmerül az agresszív reklámok teljes korlátozásának igénye is, a digitális térben zajló online sportfogadások és algoritmikus hirdetések szabályozása továbbra is komoly kihívások elé állítja a hatóságokat. Milyen hatással vannak ránk a közösségi média hirdetései, mennyire kiszolgáltatottak a fiatalok, és képesek-e a törvények lépést tartani a digitális tér gyorsulásával? Interjú sorozatunk második, befejező részében Bartha Évával, a Bonus Pastor Alapítvány klinikai szakpszichológusával és a Noe Psihocenter munkatársával, a szerencsejáték-ipar online jelenlétét és társadalmi felelősségét elemezzük.

Sófalvi Szidónia

– Mennyire veszélyes, hogy az online szerencsejáték ma már gyakorlatilag folyamatosan elérhető telefonról és a közösségi médián keresztül?

– Nagyon veszélyes, mert az online szerencsejáték lebontotta a korábbi természetes fékeket. Ma a kaszinó ott van a zsebünkben: éjjel, a buszon vagy a munkahelyen, pár érintéssel elérhető. A telefon azonnal összekapcsolja az ingert a cselekvéssel: valaki meglát egy hirdetést, és már nyitja is az alkalmazást – nincs idő átgondolni vagy lehiggadni.

Ez pszichológiailag azért csapda, mert ha valaki feszült, magányos vagy elmenekülne a gondjai elől, a telefon azonnali feszültségoldást kínál egy fogadással vagy pörgetéssel. Nem valódi megoldás, de ez a gyorsaság teszi addiktívvá. A közösségi média ráadásul normalizálja is ezt: a játék nem veszélyként, hanem menő életstílusként és sportélményként jelenik meg.

Ráadásul a digitális pénz nem tűnik valóságosnak. Kártyával vagy kreditekkel játszani egészen más, mint készpénzt kiadni; az adott pillanatban kevésbé fáj a veszteség, így könnyebb túllépni a határokat. A személyre szabott értesítések pedig folyamatosan visszahúzzák a játékost. Ez olyan egy függőnek, mintha az alkoholbeteg folyamatosan akciókról kapna üzeneteket a telefonjára.

A legnagyobb veszély tehát az, hogy a kísértés beköltözött a legszemélyesebb tereinkbe – a családi ebéd mellé vagy az éjszakai szorongásba. És minél kisebb a távolság az impulzus és a cselekvés között, annál könnyebb elveszíteni a kontrollt.

– Mit tesz az emberrel pszichológiailag az, ha naponta találkozik szerencsejáték-reklámokkal?

– Ha valaki naponta találkozik szerencsejáték-reklámokkal, a játék

térzaj. Nem önmagában „okoz” függőséget, de erősítheti a késztetést, csökkentheti az óvatosságot, és növelheti annak esélyét, hogy valaki problémás játékba sodródjon.

– Hol húzódik a határ reklám és pszichológiai manipuláció között?

– A határ ott húzódik, hogy míg egy átlagos reklám csak figyelmet kelt, a pszichológiai manipuláció már tudatosan az ember gyenge pontjaira hat. A szerencsejáték-hirdetések akkor válnak manipulatívva, amikor teljesen eltorzítják a valóságot: túlozzák a nyerési esé-

Fotó: Bartha Éva privát archívuma

fokozatosan hétköznapiak és ártalmatlannak tűnhet. A reklám vágyat is ébreszt: a nyerést, az izgalmat és a „most sikerülhet” érzését hangsúlyozza, miközben a veszteségekről alig beszél. Ez torzíthatja a kockázatérzékelést: a siker esélye nagyobb, a veszély kisebbnek látszik.

Különösen veszélyes ez azoknak, akik már problémásan játszanak, mert egy reklám könnyen sóvárgást indíthat el, és visszaeséshez vezethet. Fiataloknál pedig azért kockázatos, mert a szerencsejátékot a digitális kultúra és a sport természetes részének mutathatja. Röviden azt is mondhatjuk, hogy a mindennapos reklámhatás normalizálja a szerencsejátékot, gyengíti az ellenállást, és sérülékeny embereknél konkrétan növelheti a játék késztetését.

– Ön szerint ezek a reklámok egyszerűen csak normalizálják a szerencsejátékot, vagy aktívan növelik is a függőség kialakulásának esélyét?

– Nemcsak normalizálják, hanem aktívan növelhetik is a kockázatot. A reklám nem pusztá hát-

lyeket, elhallgatják a veszteséget, sürgetnek, vagy azt sugallják, hogy a játék a siker, a férfiasság vagy a valahová tartozás kulcsa.

Különösen felháborító ez akkor, amikor sérülékeny embereket – fiatalokat, magányosakat vagy már meglévő függőket – céloznak meg. Ilyenkor ez már régen nem pusztá meggyőzés, hanem egy súlyos függőségi kockázat gátlástalan kihasználása.

– Mennyire tudatosítják az emberek, hogy algoritmusok alapján kapják ezeket a hirdetéseket?

– Véleményem szerint kezdetben kevésbé tudatosítják. Sok ember úgy érzi, hogy „véletlenül” lát szerencsejáték-hirdetéseket, pedig ezek gyakran korábbi keresések, kattintások, sporttartalmak, érdeklődési körök vagy online viselkedés alapján jelennek meg.

Pszichológiailag ez azért veszélyes, mert a hirdetés személyesebbnek és időszerűbbnek tűnik: éppen akkor jelenik meg, amikor az ember fogékonyabb rá. A felhasználó sokszor nem látja, hogy nem egyszerű reklámot kap, hanem egy rá szabott ösztönzést. A gond azzal van, hogy

a legtöbben alábecsülik ezt a hatást. Azt gondolják, ők döntenek szabadon, miközben az algoritmusok folyamatosan azt keresik, mikor és milyen üzenettel lehet őket a legkönnyebben aktiválni. Ez nem veszi el teljesen a felelősséget, de jelentősen befolyásolhatja a döntési helyzetet.

– Mit jelent társadalmi szempontból az, hogy a szerencsejáték ma már sportközvetítések, influenszerek és online tartalmak állandó része lett?

– Társadalmi szempontból ez azt jelenti, hogy a szerencsejáték kilépett a kaszinók falai közül, és észrevétlenül beépült a mindennapi kultúrába. Ma már nem veszélyes különcséggként tekintünk rá, hanem a sport, a szórakozás és az influenszerkultúra természetes részeként.

Ez különösen a fiataloknál veszélyes. Úgy nőnek fel, hogy a meccsnézéshez szinte automatikusan hozzátartozik a fogadás, így a játék nem kivételnek, hanem alapértelmezett normának tűnik. Az influenszerek pedig, akikkel bizalmi viszonyban vannak a követők, egy könnyed, sikeres életstílus részeként mutatják be ezt, ami teljesen elaltatja a veszélyérzetet.

Hosszú távon ez a társadalmi elfogadottság rengeteg problémás esetet szül. A legszomorúbb az egészben az, hogy míg a nyerés ígérete ott virít mindenhol a nyilvánosság előtt, a veszteségek, az adósságok és a tönkrement családi kapcsolatok már zárt ajtók mögött, magánügyként maradnak meg.

– Ön szerint a jelenlegi törvényi szabályozások valóban képesek megvédeni az embereket, vagy a digitális tér már gyorsabban változik, mint a szabályozás?

– A jelenlegi szabályozások fontosak, de önmagukban nem elegendők. A digitális tér sokkal gyorsabban változik, mint ahogy a jogszabályok megszületnek, és főleg ahogy azokat ellenőrizni lehet.

Az Európai Unióban például a Digital Services Act már előírja, hogy az online hirdetések legyenek átláthatóbbak, derüljön ki, ki fizette őket, és miért látja őket a felhasználó; emellett tiltja a gyermekeket célzó hirdetéseket és a különösen érzékeny adatokon alapuló reklám-célzást. Ez előrelépés, de nem old meg mindent. A szerencsejáték-piac ugyanis rendkívül gyorsan alkalmazkodik: új platformok, influenszer-együttműködések, bónuszrendszerek, algoritmikus célzások jelennek meg. A WHO is arra figyelmeztet, hogy az online szerencsejáték szinte bárholnan elérhető, és globálisan nincs egységes szabályozás; az engedély nélküli szolgáltatók is könnyen elérhetik a felhasználókat. Ezért azt mondanám: a szabályozás szükséges, de gyakran reaktív. Utólag próbálja fékezni azt, amit a technológia és a piac már előbb kitalált. Valódi védelemhez nemcsak törvény kell, hanem gyors ellenőrzés, reklámkorlátozás, platformfelelősség, életkori védelem, pénzügyi limitek és társadalmi tudatosítás is.

– Kié a legnagyobb felelősség ebben a rendszerben: a játékcégeké, a médiéé, az online platformoké vagy az állami szabályozó szerveké?

– A felelősség ebben a rendszerben megosztott, de közel sem egyenlő arányban. A legközvetlenebbül a szerencsejáték-cégek a felelősek, hiszen ők profitálnak ebből, és pontosan ismerik a kockázatokat. Ha a bónuszokat és reklámokat tudatosan az emberi gyengeségekre építik rá, nem háríthatnak mindent az egyénre.

Ugyanakkor az online platformok és a média is kulcsszereplők, mert ők biztosítják a láthatóságot. Ha gátlástalanul teret adnak a hirdetéseknek és az influenszerkampányoknak, maguk is partnereivé válnak a játék normalizálásának. Az állam feladata pedig a világos játékszabályok meghozatala és betartatása lenne, mert a piac önmagától nem fogja korlátozni azt, amiből pénzt keres.

Természetesen az egyén is felelős a saját döntéseirért, de a döntő felelősség mégis azoké, akik ezt a rendszert működtetik, reklámozzák és szabályozzák. A függőséget nem lehet egyszerűen egyéni gyengeségként elkönnyvelni, miközben egy egész iparág azon dolgozik, hogy az ember minél többet játsszon.

– Találkozott olyan esettel, ahol valaki kifejezetten reklámok vagy online sportfogadási tartalmak hatására mélyült el a függőségben?

– Ahogy a fentiek során is kiderült, a függőség kialakulása sok tényező, sokkal komplexebb folyamat, bár ismétlem, a sérülékenyebb kiskorúak rendkívül veszélyeztetettek az online térben.

– Ön szerint a mai online világ inkább védi az embereket a függőségtől, vagy inkább profitál belőle?

– Ma vannak ugyan védelmi eszközök: életkori ellenőrzés, önkizárás, befizetési limitek, figyelmeztetések. Ezek fontosak, de gyakran gyengébbek, mint azok a mechanizmusok, amelyek a minél több kattintást, játékidőt és költést ösztönzik. Az online tér üzleti logikája a figyelem megtartására épül. A szerencsejáték esetében ez különösen veszélyes, mert a platformok, reklámok, bónuszok és algoritmusok éppen akkor tudják elérni az embert, amikor sérülékenyebb: magányos, fiatal, csalódott vagy veszteség után vissza akar nyerni valamit. Ezért azt mondanám: a rendszer beszél a védelemről, de a profit logikája sokszor a kockázatos viselkedést erősíti.

Segítségkérés: Ha Ön vagy hozzátartozója szerencsejáték-függőséggel küzd, szakmai segítségért fordulhat a Bonus Pastor Alapítványhoz vagy a Noe Psihocenterhez.

Szülők utáni vágy és távoli hívások

A Mentsük Meg a Gyermekeket szervezet felmérése szerint a külföldön munkát vállaló szülők gyermekei komoly lelki teherrel és nem ritkán társadalmi megbélyegzéssel szembesülnek. A fizikai távolság ellenére a fiatalok továbbra is elsősorban az édesanyjuktól és édesapjuktól várják az érzelmi támaszt.

Sófalvi Szidónia

A külföldön dolgozó szülők gyermekeinek több mint fele, pontosan 58%-a azt szeretné, ha szülei végleg hazatérnének Romániába. Ezzel szemben 20%-uk inkább a szülei után költözne, míg 21%-uk nem tudott határozott választ adni. A megrázó adatokat a Mentsük Meg a Gyermekeket Románia (Salvați Copiii) szervezet tette közzé legfrissebb felmérésében, amely a Határon Túli Románok Főosztálya (Departamentul pentru Românii de Pretutindeni) támogatásával valósult meg.

A felmérés rávilágít, hogy a fizi-

kai távolság ellenére a szülők maradnak a legfőbb érzelmi támaszok: komoly probléma esetén a megkérdezett fiatalok 44%-a továbbra is náluk keresi a segítséget, még ha csak a távolból is. A válaszadók 23%-a az iskolában vagy a Mentsük Meg a Gyermekeket központjaiban dolgozó szakemberekhez fordul, 16%-uk a velük élő rokonoktól, például nagyszülőktől kér segítséget, 13%-uk a barátaira támaszkodik, míg 4%-uk senkitől sem kér segítséget.

A szülők hiánya a társas kapcsolatokra is rányomja a bélyegét. A gyermekek 35%-a érezte úgy, hogy a környezete vagy az osztálytársai

másképp viszonyulnak hozzájuk a szüleik távolléte miatt. Közülük 71% számolt be arról, hogy gúnyolódás vagy kellemetlen bánásmód célpontjává vált, míg 29%-uk több figyelmet és segítséget kapott. A megkérdezettek 52%-ánál nem változtak a kapcsolatok a szülők elutazását követően.

A statisztikai adatok mögött mély személyes drámák húzódnak meg. A szervezet által támogatott 11 éves Mihai és 13 éves David története jól szemlélteti ezt: szüleik válása után az apa Svájcba, az anya Svédországba ment dolgozni, a fiúk pedig egy családi barát gondozásában maradtak. A szülők hiánya miatt a testvérek mély szomorúsággal és viselkedési zavarokkal küzdenek. A fiúk nap mint nap látogatják a Mentsük Meg a Gyermekeket nappali központját, ahol meleg ételt, tanulási segítséget és pszichológiai tanácsadást kapnak, ami biztos pontot jelent a mindennapjaikban.

A felmérés szerint a gyermekek 39%-a naponta beszél szüleivel az iskolai élményeiről, 27%-uk hetente párszor, 12%-uk hetente egyszer, 17%-uk ritkábban, 4%-uk pedig inkább másnak nyílik meg. Gabriela Alexandrescu, a szervezet ügyvezető elnöke hangsúlyozta: bár a gyermekek megértik a külföldi munkavállalás anyagi okait, a mindennapi hiányt ez nem pótolja, ezért a rendszeres távolról történő kommunikáció elengedhetetlen a biztonságérzetükhöz.

A helyzet javítására a Mentsük

Fotók: Mentsük Meg a Gyermekeket szervezet

Meg a Gyermekeket szervezet elindította a „Sună-i zilnic! – Conexiune dincolo de granițe” (Hívd őket naponta! – Kapcsolat a határokon túl) elnevezésű országos projektjét. A 2026 júliusa és októbere között zajló, 351.086 lej költségvetésű kezdeményezés keretében európai szintű kutatást végeznek a távnevelési mintákról, átfogó tájékoztató kampánnyal több mint egymillió külföldön élő románt érnek el, és mintegy 2.700 szülőnek nyújtanak közvetlen pszichológiai és jogi tanácsadást a copiisinguricasa.ro oldalon, telefonon, valamint határátkelőkön és karavánokon keresztül.

A kezdeményezés nem csupán a szülők tájékoztatását célozza, hanem az őket fogadó és kísérő társadalmi, hatósági közeget is aktívan bevonja. A program sikeréhez a Gyermekjogvédelmi és Örökbefogadási Nemzeti Hatóság mellett a Román Határrendészet, valamint a

craiovai, kolozsvári, iasi-i és szucsávi repülőterek is csatlakoztak. A széles körű intézményi jelenlét biztosítja, hogy az utazó szülők már az ország elhagyásának pillanatában szembesüljenek a kapcsolattartás fontosságával és a gyermekek érzelmi támogatásának elengedhetetlen szükségességével.

A Román Határrendészettel és más hatóságokkal együttműködésben megvalósuló program célja a külföldön dolgozó szülők felelősség tudatának erősítése és a gyermekek érdekeinek védelme. Cornel Laurian Stoica főbiztos kiemelte, hogy a határokon átnyúló munka mögött lévő családi történetek miatt elengedhetetlen az intézményi összefogás. A Mentsük Meg a Gyermekeket szervezet 2010 óta már több mint 18 000 gyermeknek és 12 000 felnőttnek nyújtott közvetlen segítséget ebben a krízishelyzetben, folyamatos támaszt nyújtva a szétszakított családoknak.

A kisállatgyász lélektana – Amikor a hiány mögött egy egész világ dől össze

A felnőtté válás és a mindennapi élet egyik legkevésbé kibeszélt, mégis legmélyebb vesztesége az, amikor a mellettünk lévő kisállat végleg eltávozik. Sok gazdi szembesül azzal, hogy míg odabent megállt az idő, a külvilág elvárja tőle a megszokott tempót és funkcionálást. Páll Tünde pszichológussal arról beszélgettem, miért hiányzik még mindig a társadalomból a valódi megértés a kisállatok elvesztése iránt, és miért számít ez pszichológiai szempontból egyenértékű, mély kötődési veszteségnek.

Sófalvi Szidónia

Az „el nem ismert” fájdalom szorításában

A pszichológiában létezik a *jogfosztott* vagy *el nem ismert* gyász fogalma. Ez a jelenség akkor lép fel, amikor a környezet nem tekinti teljes értékűnek vagy legitimnek azt a fájdalmat, amit a gyászoló átél. Egy kedvenc elvesztése pontosan ilyen: a gazdi nemcsak a társát veszíti el, hanem a feldolgozáshoz elengedhetetlen társadalmi támogatást is.

Míg egy emberi hozzátartozó halálát virrasztás, temetés, részvétnyilvánítások és közösségi megtartó erő kíséri, a kisállatot gyászoló gyakran olyan megjegyzésekkel szembesül, mint a „majd veszel egy másikat” vagy a „csak egy állat volt”. Ezek a mondatok – bár sokszor jó szándékból vagy a tehetetlenségből fakadnak – nem nyújtanak vigaszt; ehelyett akaratlanul is elszigetelik a fájdalomával egyedül maradt embert.

Egy kisállat elvesztése valódi kötődési veszteség lehet. Nem az dönti el a gyász mélységét, hogy ‘csak egy állatról’ van-e szó, hanem az, milyen szerepet töltött be az életünkben és milyen kapcsolat alakult ki közöttünk – mondja a szakértő.

A gyász alapvető érzelmi hullá-

Páll Tünde

mai – a szomorúság, a düh, a bűntudat, a vágyakozás és az üresség – éppen úgy megjelennek, mint bármilyen más jelentős veszteségnél. A kötődés mélységét ugyanis nem az határozza meg, hogy a társunk ember vagy állat volt-e, hanem az a szerep, amit az életünkben betöltött.

Amikor a rutinok csendje fáj a legjobban

A kisállatvesztés egyik legnehezebb velejárója a megszokott napi ritmus hirtelen felborulása. Egy kedvenc nem csupán az érzelmeink része: jelen van a reggeli ébredésnél, a sétaidejével szerkezetet ad a napnak, az etetéssel gondoskodást igényel, a hangjaival és mozdulataival megtölti a teret.

Amikor ez a fizikai jelenlét egyik pillanatról a másikra megszűnik, az agy és a beidegződött viselkedésmódok még napokig vagy hetekig a

régi kapcsolathoz igazodnak. Természetes és gyakori tapasztalat, hogy a gazdi automatikusan a tálka felé nyúl, félreteszi a vacsora maradtát, vagy megáll egy pillanatra az ajtóban, várva a megszokott üdvözlést. Ezek a mozdulatok nem a gyengeség vagy a zavartság jelei, hanem a hirtelen megszakadt kötődés természetes fizikai lenyomatai.

A bűntudat és a kognitív átkeretezés

A gyász nem egyenes vonalú, merev szakaszok láncolata, hanem egy folyamatosan hullámzó alkalmazkodási folyamat. Ezen a hullámvasúton az egyik legnehezebb teher a bűntudat és az önvád. A gazdik gyakran kínozzák magukat a „ha korábban viszem orvoshoz” vagy a „ha másképp döntök” típusú gondolatokkal.

Ez a jelenség a pszichológiában jól ismert *utólagos bölcsesség* csapdája: visszatekintve, a végkimenetel ismeretében úgy érezzük, hogy a múltban is tudnunk kellett volna azt, amit csak ma tudunk. A kognitív viselkedésterápiás megközelítés ilyenkor abban segít, hogy reálisan megvizsgáljuk a tényeket.

A *‘ha korábban viszem orvos-*

hoz, még élne’ típusú gondolatoknál fontos megvizsgálni: A környezet és az akkori információim birtokában mit tudtam megtenni? Ez nem a felelősség elhárítását jelenti, hanem annak reális meghatározását – emeli ki Tünde.

Különösen összetett helyzet az eutanázia kérdése, ahol a gazdi úgy érezheti, ő hozta meg a döntést a halálról. Fontos azonban felismerni a különbséget a döntéshozói felelősség és a halál okozása között. Sok esetben az eutanázia nem két jó út közötti választás, hanem a legutolsó, szeretetteljes segítségnyújtás a szenvedés elkerülésére.

Hogyan kommunikáljunk a gyermekkel?

Ha a családban gyermek is van, a kisállat elvesztése gyakran az első találkozása az elmúlással. A szülők védelmező ösztönből hajlamosak szépíteni a valóságot, ám a „csak elaludt” vagy „elment egy hosszú útra” típusú kifejezések kifejezetten veszélyesek lehetnek. A gyermek ezeket szó szerint értelmezheti, ami szorongáshoz, az elalvástól való félelemhez vagy a szülők elvesztésétől való rettegéshez vezethet.

A leginkább megtartó jelenlét az

őszinte, életkornak megfelelő kommunikáció: mondjuk ki, hogy az állat meghalt, a teste már nem működik, és nem érez fájdalmat. Ne lepődjünk meg azon sem, ha a gyermek gyásza szakaszos: lehet, hogy egy perccel a sírás után már önfeledten játszik. Ez teljesen egészséges reakció, a szülő feladata pedig a biztonságos tér megteremtése a felmerülő kérdésekhez.

Búcsú és továbbhaladás

Egy új kisállat fogadása soha nem jelentheti az előző „pótlását”, hiszen minden kötődés megismételhetetlen és egyedi. Akkor állunk kézen az új vállalásra, ha az új jövevényre már önálló lényként, és nem csupán a tátongó űr betöltőjeként tudunk tekinteni.

Az ‘elengedés’ nem feltétlenül azt jelenti, hogy megszüntetjük a kötődést. Inkább arról van szó, hogy az elvesztett kapcsolat emlékét be tudjuk építeni az élettörténetünkbe, miközben fokozatosan újra kapcsolódunk a jelenhez – teszi hozzá.

Mivel nincsenek társadalmilag kőbe vésett rítusaink a kisállatok búcsúztatására, hozunk létre sajátokat! Egy búcsúlevél megírása, egy közös emlékdoboz összeállítása, a legkedvesebb fényképek albummá rendezése vagy egy emlékfa elültetése mind segít abban, hogy a veszteségnek formát és helyet adjunk.

Az elengedés nem a felejtést jelenti, hanem azt a belső transzformációt, amely során a bénító fájdalom helyét lassan átveszi a közösen eltöltött évek emléke és a tiszta hála.

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

LECSÓS KRUMPLI

3 nagyobb hagymát apróra vágunk, kevés olajon üvegesre dinszteljük, majd hozzáadunk 2–3 felszeletelt paprikát és 3–4 paradicsomot. Összefőzzük, megsózzuk egy evőkanál piros paprikával, majd beleforgatjuk az 1 kg felkockázott krumplit. Felöntjük annyi vízzel, hogy ellepje, sózzuk, borsozzuk, 3 cikk zúzott fokhagymát, pár karika csípős paprikát adunk hozzá, és lassú tűzön puhára főzzük, amíg besűrűsödik. Friss kenyérrel és savanyúsággal a legjobb, de önmagában is tökéletes. A kolbászt külön sütjük vagy főzzük. Most főtt pulykakolbásszal kínáljuk.

FINOM NYÁRI SALÁTA

Egy közepes zellergumót, két közepes uborkát és négy keményre főtt tojást nagy lyukú reszelőn lereszelünk. Egy marék friss kaprot finomra aprítunk. Az öntethez 20 dkg görög joghurtot, 3 evőkanál házi majonézt, 1 teáskanál dijoni mustárt és 1 evőkanál mézet keverünk össze. Enyhén megsózzuk, 1 lime levét is hozzáadjuk, frissen őrölt borssal ízesítjük, majd beleforgatjuk az aprított kaprot. A reszelt

zellergumót, uborkát és főtt tojást az öntethez adjuk, óvatosan összekeverjük, majd legalább egy órára hűtőbe tesszük, hogy az ízek szépen összeérjenek. Hidegen tálaljuk sült húsok, grillezett ételek mellé, de önmagában is nagyon szeretjük.

TEPSIS VÖRÖSBOROS, ROZMARINGOS BÁRÁNYCOMB KRUMPLI- ÉS SÁRGARÉPA ÁGYON

A báránycombot megmossuk, papírtörlővel szárazra töröljük, majd éles késsel néhány helyen bevágjuk. Alaposan bedörzsöljük sóval, frissen őrölt borssal, zúzott fokhagymával, apróra vágott friss rozmaringgal, egy kevés kakukkfűvel, mustárral és olívaolajjal. Ráöntünk kb. 2 dl száraz vörösbort, majd legalább 2–3 órára, de legszívesebben egy egész éjszákára hűtőbe tesszük pácolódni.

A tepsibe kb. 1,5 kg meghámozott, nagyobb darabokra vágott krumplit és 4–5 db vastagabb karikára szeletelt sárgarépát teszünk. Megsózzuk, megborsozzuk, meglocsoljuk egy kevés olívaolajjal, és néhány gerezd fokhagymát, valamint

rozmaringágakat is szórunk közé. A bepácolt báránycombot a zöldségek tetejére fektetjük, ráöntjük a páclevet is, majd kb. 2 dl alaplevet vagy vizet öntünk a tepsibe. Lefedjük alufóliával, és 170–180 °C-ra előmelegített sütőben kb. 2,5 órán át sütjük. Ezután levesszük a fóliát, a húst meglocsoljuk a saftjával, és még 30–40 percig sütjük, hogy szép piros, ropogós kérget kapjon.

NEW YORK-I SÜLT SAJTTORTA ÉDES TOFUVAL, SÓS KARAMELLEL ÉS ÁFONYÁVAL

A 30 dkg vajas kekszet finomra daráljuk, majd összekeverjük 20 dkg olvasztott vajjal. Egy 24 cm-es tortaforma alját kibéleljük sütőpapírral, a kekszes alapot egyenletesen belemomkodjuk, majd 180 fokon 10 percig elősütjük.

Közben elkészítjük a krémet. 90 dkg natúr krémsajtot (Philadelphia, de most egy egyszerű natúr krémsajtból készítjük) habosra keverünk 20 dkg porcukorral, hozzáadunk 20 dkg édes tofut, 20 dkg görög joghurtot, 4 egész tojást, 1 teáskanál vaníliakivonatot és 1 evőkanál étkezési keményítőt.

A krémet az elősütött kekszalapra öntjük, majd 160 fokon körülbelül 60 percig sütjük. Amikor megsült, a sütőben hagyjuk lassan kihűlni, majd néhány órára hűtőszekrénybe tesszük. Tálalás előtt bőségesen bevonjuk házi sós karamellszósszal, végül 10–15 dkg friss áfonyával díszítjük.

Másodszor szervezik meg az Adventure Hub gyerektábort

Idén augusztus 10. és 14. között újra élettel telt meg a homoródfürdői Sopárkút panzió és lovarda udvara: huszonöt aktív, 7 és 14 év közötti gyermek vágott neki az Adventure Hub ötnapos, természetközeli kalandjának. A telt házas tábor egyik főszervezőjével, *Daray Áronnal* beszélgettünk a képernyőmentes mindennapokról, az epoxigyantás kézműveskedésről, az éjszakai bátorságpróbákról és arról, miért térnek vissza oly szívesen Homoródfürdőre.

Sófalvi Szidónia

Az első tábor tanulságai és a megújult programok

A szervezők nem kezdőként vágtak bele a munkába: gyerekkori táboros élményeik és más szervezetnél szerzett programvezetői tapasztalataik alapozták meg az Adventure Hub koncepcióját.

„Az első tábor legfőbb tanulsága az volt, hogy a sikeres lebonyolításhoz elengedhetetlen az alapos előkészítés” – fejtette ki a főszervező. „Megtapasztaltuk azt is, hogy a gyerekek rendkívül szeretnek kézműveskedni, így idén még több kreatív foglalkozással készültünk. Ezek ráadásul rossz idő esetén is tökéletes alternatívát nyújtanak.”

A kézműves-foglalkozások során a mai trendeket is figyelembe veszik: nagy sláger például az epoxigyanta-öntés, ahol a gyere-

kek az erdőben gyűjtött apró természeti kincseiket, növényeiket önthetik kulcstartókba vagy nyakláncmedálókba.

Telefonok a dobozban: működik a digitális detox

A felhívás egyik fő ígérete a természetközeli, okoseszközöktől mentes kikapcsolódás volt. A szervezők határozottan ragaszkodnak ehhez a szabályhoz, és a tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyerekek meglepően könnyen alkalmazkodnak.

„Az okoseszközök nélkül a gyerekek sokkal közvetlenebbül kapcsolódnak egymáshoz: több tér jut a beszélgetéseknek, a közös játékoknak és a valódi barátkozásnak” – tudtuk meg.

A telefonokat a tábor elején begyűjtik, de minden este lefekvés előtt biztosítanak fél órát, hogy a gyerekek felhívhassák a szüleiket. „Ha a napjaik tartalmasan telnek – a pi-

hentetőbb és a nagyobb fizikai erőfeszítést igénylő programok váltják egymást –, a gyerekek nem is hiányolják a képernyőt. Tavaly egyetlen esetben kellett elvennünk egy titokban tartott telefont, de ez kivétel volt.”

Lovaglás Elek apóval és kiscsoportos biztonság

A napirend összeállításánál a mozgás és a pihenés egyensúlyára törekedtek. Bár minden ebéd után egyórás csendes pihenő van, a gyerekek ezt legtöbbször „kialkudják” egy kis közös focizásra – viszont a megterhelőbb napokon a szervezők szigorúan ragaszkodnak a tényleges regenerálódáshoz.

A 25 fős gyerekseregére négy felnőtt kíséző vigyáz közvetlenül, míg további két fő a konyhai ellátásért felel. A nagyobb odafigyelést igénylő feladatoknál – mint a tűzrakás, az íjászat vagy a pataparti gátépítés – a gyerekeket kisebb csoportokra bontják, így minden állomáson jelen van egy felnőtt.

A helyszínválasztás sem a véletlen műve: „A Sopárkút panzió tágas, elkerített udvara, a rossz idő esetén is használható csűr és a négy-öt fős szobák pontosan azt az igazi tábori hangulatot idézik, amit gyerekként mi is átéltünk. Külön nagy élmény a panzióhoz tartozó lovarda: a tulajdonos, Elek bácsi – vagy ahogy a gyerekek hívják, Elek apó – minden

alkalommal egy teljes délelőtti lovas programot tart nekik.”

Generációk összecsiszolódása és a jövő tervei

Bár a 7 és 14 év közötti korosztályi skála tágasnak tűnhet, a gyakorlatban kiválóan működik a csapatépítés. A nagyobbakból előjön a gondoskodó ösztön, és segítenek a kisebbeknek, míg a fiatalabbak számára motiváló a nagyok jelenléte. A bártalanabb gyerekeket pedig fokozatos támogatással segítik át az új kihívásokon (legyen szó lovaglásról vagy éjszakai túráról), hogy megtapasztalhassák a saját fejlődésüket.

A nagy érdeklődés és a várólista ellenére idén csak egy turnust tudtak vállalni – a főszervező életében ugyanis fontos családi esemény történt, nemrég született meg a kisfia.

Jövőre viszont már összetettebb tervekkel készülnek: „Szeretnénk legalább két turnust indítani, lehetőség szerint különböző helyszíneken. Ugyanakkor az egyik táborral mindenképpen visszatérünk a Sopárkút panzióba, mert az ottani környezet és a közös munka nagyon bevált számunkra.”

A szervezők fő célja, hogy a gyerekek péntek délután élményekkel, új barátságokkal és hasznos tudással felvértezve – na meg a jóleső fáradtsággal – térhessenek haza a szüleikhez.

Adventure Hub tábor

Fotók: Szász Erika

A kémek hídjához vezető zene (3.)

Szilágyi Mihály

William Fisher 1948 novemberében már Oroszország fő ellenségének, az Egyesült Államoknak a területére lépett egy rég elhunyt litván gyerek, Andrew Kayotis nevére kiállított útlevéllel. New Yorkban már Emil Goldfus művésznéven telepedett le, majd Brooklynban fotóstúdiót vezetett. A nevek sorából következtethetünk arra, hogy illegálisan került az Egyesült Államokba, immár ezredesként.

Fisher érkezésekor Amerika már hemzsegett az orosz ügynököktől. Alig telt el egy esztendő, Mark (az ügynökök ezen a néven ismerték) lett a teljes kémhálózat kulcsszeplője. Ő irányította és szervezte a külön-

böző akciókat. Az ügynökökkel mindig csak négy szemközt találkozott, és senki sem tudhatott a többiekről.

Bizonyára elképesztően ügyesnek kellett lennie, hogy baráti vagy jó ismerősi kapcsolatba kerüljön Theodore Hall fiatal fizikussal, aki a Manhattan-terv egyik tudósa volt, és épp az atombomba kifejlesztésén dolgozott, testvére pedig interkontinentális ballisztikus rakétákat fejlesztett. A sikerhez jól jött, hogy Fisher beszélt jiddisül, mert ezzel megtévesztette a zsidó tudós testvérpárt. Annyira a bizalmába férkőzött Theodore Hallnak, hogy az számos fontos információt mondott el az atomfizikában is jártas barátnak. Hall már ti-zenévesen egy egész csapatot vezetett, és si-került meghatároznia a kritikus urántömeget.

A hasadóanyagok területén kritikus tömeg-nevezik azt az anyagmennyiséget, amely szükséges ahhoz, hogy fennmaradjon a nukleáris láncreakció – ez a tömeg tiszta urán esetén 52 kilogramm gömbalakban. Amúgy ez az urángömb körülbelül kézilabda méretű!

A Manhattan-terven dolgozó tudósok vezetője egy vacsora alkalmával elszólta magát, hogy az atombomba a Szovjetunió ellen készül. A beszélgetésen Theodore Hall is jelen volt. Hall pedig elég fiatal és meggondolatlan volt, mert Emil Goldfus barátjával többek között ezt az információt is megosztotta. Nem csoda hát, hogy gőzerőre kapcsolt az orosz titkosszolgálat, és Emil Goldfus a lehető legtöbb adatot megszerezte és továbbította. Sőt mi több, Fisher, vagyis immár Goldfus ügyesen meggyőzte Theodore Hallt, hogy legyen ő is ügynök, és minél több titkot adjon át az oroszoknak, mert csak ezzel tudja megakadályozni, hogy az atombomba egyetlen birtokosa ne lehessen a világ véres kezű zsarnoka. Hall kellően fiatal és meggyőzhető volt, de kellően eszes is, hogy az orosz Goldfus figyelmeztetéseit hajszálpontosan betartsa. Nem is fedezték fel, hogy szivárogtat, csak akkor, amikor elolvastak egy neki címzett levelet, melyben a brit rokon a „nagy durranás-ról” érdeklődött. Ekkor el is távolították a fiatalembert a csapatból. Hall valódi szivárogtatására csak 1999 után derült fény. Amikor az oroszok is nyilvánosságra hoztak bizonyos titkos aktákat, akkor döbbsent meg Amerika, hogy bizony ők egy Klaus Fuchs-nak tulajdonították a titkok orosz kézbe kerülését, de tévedtek, mert Hall mellett még más, a projekten dolgozó nevek is előkerültek, akik szintén mondtak ezt-azt ilyen olyan jó barátoknak. Mivel Goldfus még Moszkvát is meglepő sikerrel gyűjtötte az atomtitkokat, és rendkívül sikeresen irányította a hálózatát, 1949-ban a Vörös Zászló Rend kitüntetését kapta – persze csak házon belül tudtak erről

a megtiszteltetésről, mindenki más előtt titoknak számított.

Emil Goldfus – egy ideig használjuk ezt a nevet – Brooklynban művészi életet élt. Fotószalont működtetett. Jó ötlet volt ilyen nyilvános, sokak által látogatott központban fényképezgetni és beszélgetni – alkalomadtán fontos dolgokról is. Továbbá festőként is ismerték.

Mark – az ügynökök között használt neve – kezében összpontosult a teljes amerikai kémhálózat (ő szervezte a kaliforniai, mexikói, braziliai, argentinai kémhálózatokat, valamint koordinálta az Egyesült Államok területén működő ügynökök csapatát is). Bizonyára megterhelő feladat lehetett a számtalan ügynökkel való kapcsolattartás, a bejövő információk hazaküldése, az utasítások megfelelő embereknek való átadása. Nem véletlen, hogy Mark segítséget kért Moszkvától. Küldtek is 1954-ben egy Vick álnéven futó, Reino Häyhänen valódi nevű, finn származású őrnagyot. Häyhänen alkoholfüggőségéből eredően nem volt megbízható, gyakran elköltötte az általa küldött pénzeket, és kezdett egyre kellemetlenebb lenni Mark számára. Kérte is Moszkvától, hogy inkább távolítsák el, mert több bonyodalmat okoz, mint amennyit segít. Háromévnyi küszködés után végre Moszkva is megértette, a tevékenység jobb lesz Vick nélkül.

Vick, amint megtudta, hogy Moszkvába rendelték az elköltött pénzek miatt (jól jegyezzük meg ezt a kis részletet!), érezte, hogy szorul a nyakán a hurok. Színlelte a hazautazást, de Párizsban feladta magát az amerikai nagykövetségen. Mindent elmondott, amit tudott. Szerencsére Mark (vagyis Goldfus) kitűnő emberismerő lévén, csak annyit bízott rá, amennyit épp muszáj volt, így Häyhänen nem sokat mondhatott. Viszont azt elárulta, hogyan találhatják meg főnökét.

(Folytatjuk)

Reino Häyhänen (napszemüvegben) a washingtoni bíróságra érkezik tanúskodni

Egy szerző nélküli véleményt idézünk a rejtvény főszoraiban.				1.	MASSENET OPERÁJA	NÉHA-NÉHA ÍR	OLASZ PÉNZ VOLT	... AN DER THAYA (OSZTRÁK VÁROS)	IDŐS (RÖV.)	ORSZÁG- GYÜLÉS SZINHELYE VOLT (1707)	TÉLI CSAPADÉK KANÁLLAL VESZ	PISZOK SEMMIKOR	PÁROS ÉLET!	ANGOL GRÓFSÁG	CIN SHAKE- SPEARE SZELLEME	LÁBIZÜLET	JOSKAR ... (A MARIK FŐVÁROSA)	SZÜL AZ ÁLLAT
				A														D
				FONALA HIRES (GÖRÖG MITOLÓGIA)							LÓBIZTATÓ				VÁ'GÓ- ESZKÖZ			
				IBSEN DRÁMÁJA BECÉZETT ANTAL					SZLÁV NÉP RITKA NŐI NÉV (JAN. 11.)				TEHÉNNÉV				GIGA (RÖV.)	
2.	A	LENGYEL- NÉMET FOLYÓ	ÓRÓMAI VISELET					VERONA FO- LYÓJA				FARKAS- VEZÉR					KICSINYÍTÓ KÉPZŐ ZAMATOS	
KIRÁLYI FEJDÍSZ							AZ EZÜST VEGYJELE			A TANTÁL VEGYJELE		EBLAK		SZOLMIZÁ- CIÓS HANG		KAR		
EBBEN AZ ÉVBEN				ESZE ... (KURUC)							NŐI FÜZŐ				FÉRFINÉV (MÁRC. 16.)			
SZÁMUKRA						DÉL-AFR. TARTOMÁNY									RÓMA AN- GOL NEVE			
BECÉZETT ERIKA			... KÜROSZA- VA (RENDEZŐ)						PORT. SZIG. CSOPORT					ÉRZÉK- SZERV			EZERI	
A SZARKA FARKA FELTÉVE			BECÉZETT ÖREGÜR						JAPÁN FES- TŐ (MASZUO)				FÉRFINÉV (FEBR. 20.)				KIRÁLYI KINCSTÁR	
		RENEGÁT						MŰKÖDÉS ELLENŐR- ZÉSE				MAGASAN TART				SIMA, LAPOS		
HIC HAEC, ... (LATIN EZ, ITT)			ÁSVÁNYI FÜSZER			RÖVID KÖSZÖNÉS			STRONCIUM VEGYJELE			TE ÉS Ő		OLLÓS ÁLLAT			MOST VAN	
BECÉZETT ORSOLYA VONALBAN (ANGOL)				RAJT						NAGYTESTŰ PAPA GÁJ					HÁLÓ (ANGOL)		EGYET- LENEM!	
					USA-TÓKÉS CSALÁD										LATIN KET- TŐS BETŰ		VÍZI NÖVÉNY	
ALFA ÉS ÓMEGA			FINOM ÉTOLAJ						AUSZTRÁ- LIAI MACKÓ					MOLETT			SODRÁS	
L.N.J.	P		ÉSZAK (RÖV.)						RÓMAI 5								A BÓR VEGYJELE	
															JÁTÉK ÉS SPORT- ESZKÖZ			

Augusztus 6-i rejtvényünk megfejtése: **A gazdag az adósságot vagyonnal, a szegény verejtékkel fizeti.**

Indulatok Bodøben – kialakult a BL play-off körének mezőnye

Bálint Zsombor

Lezárult a 3. selejtezőkör is a labdarúgó Bajnokok Ligájában, amivel kialakult a csoportkör előszobájának, a play-offnak a mezőnye. A párharcok vesztesei számára is biztosított azonban a teljes európai idény, hisz az Európa-liga play-offjában játszanak, és legrosszabb esetben is a Konferencialiga csoportkörében fognak szerepelni. Lesz a BL play-offban bolgár, kazah, izraeli és szlovák csapat is, amit annak apropóján mondunk el, hogy Románia számára már több mint egy évtizede tabu ez a szint, ami elgondolkodtathat a hazai labdarúgás színvonaláról.

A párharcok közül kettő hosszabbításban dőlt el, a legparásabb összecsapás azonban a norvégiai Bodøben zajlott, Kovács István nagykarolyi játékvezető irányításával. A sepsiszentgyörgyiek korábbi jó ismerőse, a Bodø/Glimt a belga Union Saint-Gilloise-t fogadta, miután a brüsszeli találkozó (Saint-Gilloise Brüsszel egyik külvárosa) 3-3-as döntetlennel zárult. A belgák, akiknél többek között az FCSB-től leigazolt Olaru is szerepel, nem adták könnyen a bőrüket, kétszer is egyenlítettek a rendes játékidőben, előbb a 62., aztán pedig a 88. percben. A ráadáspercekben azonban emberhátrányban maradtak, miután van de Perre megkapta a második sárgáját. Jött a 2x15 perces hosszabbítás, és az emberelőny birtokában a norvégok, három perccel a vége előtt, a 117. percben lőtték be a győztes gólt. A Saint-Gilloise a maradék három percben teljes létszámmal lendült támadásba, és az utolsó percben tizenegyest reklamáltak. Ez azonban nem hatotta meg Kovács Istvánt, aki lefújta a meccset. A lefújást hatalmas botrány követte, a Saint-Gilloise játékosai és szakmai stábjá vehemensen kérte számon Kovácstól a meg nem adott büntetőt, annyira, hogy még két játékos és egy szakvezető kapott piros lapot a bírótól.

Kedden az Európa-ligából is lejátszottak egy párharcot, azokat a meccseket azonban, amelyben a magyar és a román csapatok is érdekelték, többségben ma rendezik. Az Európa-ligában a CSU Craiova 20 órától a finn KuPS-ot fogadja az idegenbeli 1-1 után, míg a Ferencváros a lengyelországi Zabrzeben lép pályára ugyanabban az időpontban, 1-0-s előny birtokában.

A Konferencialigában Debrecen lapzártá után játszott Koppenhágában háromgólos hátránnyal, míg a Győri ETO ma 21.30 órától próbálja ledolgozni egygólos hátrányát a Riga ellen. A Kolozsvári CFR Norvégiába, Tromsøbe utazik, ám csak a becsületes helytállás lehet a célja a hazai 0-5 után. A találkozót 20 órától rendezik.

Eredményjelző

Labdarúgó Bajnokok Ligája, 3. selejtezőkör, visszavágók (zárójelben az összesített eredmény): Kairat Almati (kazah) – Levszki Szófia (bolgár) 0-1 (0-2), Sabah (kazah) – Aarhus (dán) 4-0 (5-2), Bodø/Glimt (norvég) – Union Saint-Gilloise (belga) 3-2 hosszabbítás után (6-5), Žalgiris Kaunas (litván) – GNK Dinamo Zágráb (horvát) 1-2 (1-7), NEC Nijmegen (holland) – Olimpiakosz Pireusz (görög) 2-1 hosszabbítás után (2-1), Crvena Zvezda Belgrád (szerb) – Hapoel Beér-Séva (izraeli) 0-2 (0-3), Slovan Pozsony (szlovák) – Mjällby (svéd) 2-0 (4-1), Celje (szlovén) – Ararát-Armenia Jereván (örmény) 2-0 (3-2), Sturm Graz (osztrák) – Fenerbahçe Isztambul (török) 0-1 (0-3), Olympique Lyon (francia) – Sparta Prága (cseh) 3-0 (4-2).

Labdarúgó-Európa-liga, 3. selejtezőkör, visszavágó (zárójelben az összesített eredmény): Iberia Tbiliszi (grúz) – Larne (északír) 2-1 hosszabbítás után (2-1).

Elhunyt Bodoni Sándor, a Metalotehnica egykori labdarúgója

Czibalmos Ferenc Attila

Nemrég 67 éves korában Székelyudvarhelyen elhunyt a marosvásárhelyi Metalotehnica labdarúgó-csapatának hajdani csatára, Bodoni Sándor.

Bodoni tagja volt a nyolcvanas évek derekán C osztályos Metalotehnica együttesének, amely évekig a harmadik vonalban jól teljesített.

Mint egykori csapattársai elmondták, Bodoni a valamikori AS Armata ifjúsági csapatában kezdett el futballozni, aztán a helyi Lemnarulhoz került, onnan az 1981–1982-es idény elején szerződött le a Metalotehnica. A Metalónál az 1984-1985-ös évadban a Fazakas József és Nagy Miki által edzett bronzérmes együttesben – amely 38 pontot teljesített –, csapattársai voltak többek közt Ungvári István, Bordaş Vasile kapusok; Rîtea Ioan, Nagy Zoltán, Szöllösi László, Sipos Árpád, Papp Sándor, Koncz György, Gergely Csaba, Márton Sándor, Gheorghe VasIU, Varga Károly, Dobes Attila, Cribdelean Jean mezőnyjátékosok is.

Az 1985–1986-os bajnoki szezonban – Bodoni Sándorral is az őszi idény keretében –, 50 ponttal a 4. helyen zárta a bajnokságot a néhai Nagy Miki által edzett alakulat, akkori legnagyobb ellenfelei az Elektromaros, a SzovátaI Medve-tó, a Székelyudvarhelyi Progresul és a Szászrégeni Oşelul voltak.

Az idény tavaszi szezonjában Bodoni Sándor egykori edzőjét, Fazakas Józsefet követve Székelyudvarhelyre szerződött a helyi C osztályos Haladáshoz, ahol a marosvásárhelyi illetőségű Mán Ervin, Mihály Imre és Gergely Csaba is csapattársa volt az újdonsült BEK-

Bodoni Sándor a székelyudvarhelyi öregfiúk mezében 2018-ban
Fotó: Czibalmos Ferenc

Jövőben Szegeden lesz a kajak-kenu vb

Egy év múlva a megnyitóval Szegeden kezdetét veszi a 2027-es kajak-kenu világbajnokság, amit ötödször rendeznek meg a Maty-éren. Schmidt Gábor, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség elnöke a hétfői sajtóeseményen elmondta: a szervezés már elkezdődött, a vb kreatív koncepciója kezd letisztulni, szeptemberben pedig összeáll és megkezd munkáját a szervezőbizottság. A sportvezető kiemelte: a korábbiakhoz hasonlóan eredményes és színvonalas vb-t szeretnének rendezni, amelyen az élmény-

maximalizálás lesz ezúttal a középpontban. Szegeden 1998, 2006, 2011 és 2019 után ötödször rendeznek vb-t, a sportág 1938 óta íródó történelmében csak Duisburg volt ilyen sokszor házigazda.

„Sok élménymorzsát helyezünk el, kezdve már az autópálya bejáratánál, majd folytatva a versenyzői, nézői területeken, a shuttle busz megállójában” – fogalmazott. Ezekkel az a céljuk, részletezte Schmidt Gábor, hogy a versenyzőket, edzőket, sportvezetőket, támogatókat, újságírókat és per-

sze a nézőket állandó, sok élmény érje, amit aztán meg tudnak osztani közösségi felületeiken. „Így vigyék jó hírért a sportágunknak, mert a kajak-kenus életérzés akár a vízen, akár a parton fantasztikus »termék«. A főszerepben persze ettől függetlenül a versenyzők és a küzdelmek lesznek” – mondta.

Schmidt Gábor felidézte: különböző funkciókban mind a négy korábbi vb-n kivette a részét a szervezésből, majd emlékeztetett, hogy amíg a Maty-ér fejlődött, minden alkalommal sikerült újdonságokkal szolgálniuk

a sportágnak és a nézőknek. Az MKKSZ elnöke elmondta, hogy 1998-ban a versenytorony épülete lett kész, 2006-ban komoly fejlesztés volt a versenyzői területen, amit 2011-ben folytattak és emeltek a következő szintre, míg 2019-ben az osztószigetre vitt tévés közvetítés jelentett más dimenziót: onnantól a futamok közben nem a nádas volt már a háttér, hanem a nézőkkel zsúfolt part.

„Az első vb-n még csak arra koncentráltunk szervezési oldalról, hogy ne hibázzunk, és hogy minél több szurkoló legyen, lehetőség szerint teljen meg a nézőtér. Nos, szombaton a zuhogó esőben úgy özönlöttek az érdeklődők, hogy egy idő után le kellett zárni a bejáratot, mert nem tudtunk biztonságosan fogadni több embert” – jelezte Schmidt Gábor. Hozzátette: addig egyedül Duisburg volt a sportági szentély – az azóta rendezés szempontjából már eltűnt Mechelen mellett –, onnantól már Szeged is felkerült a térképre, méghozzá rangos helyre.

A 2006-os vb-ről elmondta, hogy ott a televíziós közvetítést helyezték a fókuszba, amit a korábbi vb-ken sok kritika ért, akkori újításainak köszönhetően azonban már vissza tudták adni a sportág szépségét és a sportolók érzelmeit, küzdelmeit. „A 2008-as pekingi olimpia szervezői a szegedi közvetítést másolták le a kajak-kenu pályán” – hangsúlyozta.

A 2011-es vb-n 3D-s reklámfilm volt az újítás Vajda Attilával, akinek a kezében a gitártól lapát lett, majd vb-aranyéremmel koszorúzta meg szereplését, míg 2019-ben ismét a tévés közvetítés jelentette az újdonságot. Schmidt Gábor kiemelte: 2019-hez hasonlóan ezúttal is az olimpia előtti utolsó vb-t rendezik, a Los Angeles-i ötkarikás játékokra alapjaiban megváltozott kvalifikációs rendszert pedig keretbe foglalja, hogy az pár hónapja a szegedi világkupával kezdődött, és jövőre a világbajnoksággal zárul. (MTI)

A Maty-ér

Tudományos kutatás a Szent Anna-tóról

Az algák elszaporodása veszélyeztetheti a vízminőséget

A Szent Anna-tó Közép- és Kelet-Európa egyetlen épségben fennmaradt vulkáni krátertava. Különlegessége, hogy a többi fürdésre is használt tóval ellentétben (például a Medve-tóval, a Zeteváraljai víztározóval vagy a Bessenyei-tóval) nincs sem befolyása, sem kifolyása: vizét kizárólag a csapadék (eső, hó) táplálja. Ez egyben azt is jelenti, hogy a tó rendkívül érzékeny a szennyeződésekre (ami egyszer bekerül a vizébe, az ott is marad) és az időjárás változásaira. Tartós szárazság idején a fokozott párolgás miatt jelentős vízszintcsökkenés következhet be.

A magas hőmérséklet elősegíti az algásodást

A 2026. júliusában lehullott csapadékoknak és a mérsékelt nyári hőmérsékleteknek köszönhetően a Szent Anna-tó vízszintje jelenleg (2026. augusztus 3-án) megfelelő. Ezzel szemben 2012. májusa és 2013. augusztusa között a tartós szárazságnak és a meleg nyaraknak köszönhetően a tó vízszintje látványosan, 63 centiméterrel csökkent. Ez emberemlékezet óta a legnagyobb vízszintsüllyedés volt, amelynek következtében a partvonal helyenként mintegy 10 méterrel visszahúzódott. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet munkatársai 2012-től napjainkig évente többször végeztek vízminőségi elemzéseket (pl. vízhőmérséklet, pH, oldott oxigéntartalom, átlátszóság, nitrogén- és foszforformák) és algológiai vizsgálatokat (pl. klorofill-tartalom, algafajösszetétel meghatározása) a Szent Anna-tóban. A monitoring során eddig 65 alkalommal végeztünk különböző hónapokban helyszíni méréseket és mintavételeket, amelyek eredményeként több ezer mérési adat áll rendelkezésre. A közel 15 éves vizsgálatso-rozat alapján az alábbiakban ismertetjük a főbb megállapításokat és következtetéseket.

2012 tavaszán a Szent Anna-tó vizének átlátszósága (ún. Secchi-koronggal mérve) 6,3 méter volt, azaz gyakorlatilag a fenéig átlát-
szó volt a víz. 2019 tavaszán ez az átlátszóság már csak 1,4 méter volt. A víz átlátszóságának csökkenése a lebegő mikroszkopikus algák tömeges elszaporodásának következménye. Az algológiai vizsgálataink alapján 2012 nyarán a tó nyílt vizét egy sárgásbarnás színű, páncélos ostoros alga, a Parvodinium (Peridinium) inconspicuum uralta, amely az algaállomány tömegének (biomasszájának) 95%-át tette ki. Hortobágyi Tibor botanika-professzor 1941-ben végzett vizsgálatai során megállapította, hogy a tó mikroszkopikus algavilágának 97 százalékát ugyanez a páncélos ostoros alga alkotta. Mindezek alapján levonható volt az a következtetés, hogy a Szent Anna-tó mikroszkopikus algavilága az eltelt 71 év során (1941–2012) gyakorlatilag nem változott. Sajnos a 2012-es évben tapasztalt kedvezőnek tekinthető ökológiai és vízminőségi állapot csupán 2016-ig állt fenn, ugyanis időközben egy Cosmocladium nevű zöldalga egyre nagyobb mértékben elszaporodott a tóban, és elkezdte kiszorítani az addig egyeduralkodó páncélos ostoros algát. Ez a jelenség 2016-ra szemmel láthatóvá vált: a tó addigi kékszürke színű vize zöldre váltott, majd a zöldalgák egyre tömegesebb elszaporodása révén intenzív zöld színűvé vált. A Cosmocladium zöldalga mellett egy másik zöldalga (Stichococcus faj) is megjelent, és 2019–2020-ra tömegessé vált, míg 2025-től egy újabb zöldalga faj (Chlorella faj) szaporodott el nagy számban. Mindezek jól mutatják, hogy a 70 évig fennálló viszonylagos stabil ökológiai állapot felborulását követően a nyílt vízi algaközösség összetételében gyors és kevésbé kiszámítható folyamatok indultak el. A legmelegebb nyári hónapokban a tó vízterében úgynevezett egyenes (direkt) hőmérsékleti rétegződés alakul ki, azaz fent a legmelegebb a víz, a mélységgel pedig csökken, a tófenék közelében pedig a lehidegebb. Az algák fokozódó mértékű elszaporodásukkal meggátolják, hogy a nap-sugarak a mélyebb vízrétegekbe is lejus-sanak, így az alsóbb rétegek egyre kevésbé tudnak felmelegedni.

2024 rekordmeleg júliusában a Szent Anna-tó vízhőmérséklete fél méter mélység-

ben elérte a 30,9 Celsius-fokot, mely érték hőmérsékleti rekordot jelent az utóbbi évtizedekre, sőt valószínűleg az elmúlt évszázadokra vonatkozóan. Ezzel egyidejűleg megdőlt egy másik rekord is: a tófelszín és a fenékközeli, 6,5 méteres vízmélység közötti hőmérsékleti különbség elérte a 22 Celsius-fokot. A nyári direkt hőmérsékleti rétegződés az őszi és tavaszi átkeveredés során megszűnik a tóban. Általánosságban elmondható, hogy a Szent Anna-tóban nincs oxigénhiány, így a víz a legtöbb időszakban a fenéig oxigéndús. Az oxigéntelítettség a felszíni rétegben az egész év során 100% körüli. Ugyanakkor a legmelegebb nyári hónapokban a tó legmélyebb területén a fenék közelében (5 méter alatt) elfogyhat az oldott oxigén a vízből, ami a tó halállományát ugyan nem veszélyezteti, de sajnos hozzájárulhat az üledékből való úgynevezett anaerob foszfor felszabaduláshoz, amely segíti az algák szaporodását. Egy tó vízminőségének az egyik legfontosabb mutatója a vízben élő fotoszintetizáló szervezeteknek (leggyakrabban algáknak) a produkciója, azaz termőképessége, ez alapján négy kategóriába sorolható egy tó: oligotróf (szűken termő), mezotróf (közepesen termő), eutróf (bőven termő) és hipertróf (túltermő). Egyszerűbben fogalmazva: minél több alga van jelen egy tóban, annál nagyobb lesz a termőképesség, és annál kevésbé lesz tiszta a vize. Minden alga tartalmaz klorofillt, vagyis azt a zöld színanyagot, amely lehetővé teszi, hogy a napfény energiáját felhasználva szén-dioxidból és vízből szerves anyagokat állítson elő. Ha laboratóriumban megmérjük egy vízminta klorofill-tartalmát, ez alapján meg lehet becsülni a vízben lévő algák mennyiségét.

A 2010 előtt megjelent szakirodalmak a Szent Anna-tavat a vízminősége alapján az első, legfeljebb a második („közepes termőképességű”) kategóriába sorolták, 2018 utáni méréseink alapján viszont az éves átlag klorofill-tartalom szempontjából eutróf („bőven termő”), a maximális klorofill-tartalom vagy a Secchi-átlátszóság tekintetében viszont időnként már hipertróf („túltermő”), amely a legrosszabb kategória. Az algák tömeges elszaporodásához (algavirágzáshoz) szükséges két legfontosabb tápelem a foszfor és a nitrogén. A román vízügyi hatóságok mérései alapján az utóbbi két évtizedben nőtt a Szent Anna-tó nitrogén- és foszforkoncentrációja. Saját vizsgálataink is kimutatták ezen tápelemek mennyiségének növekedését: 2018 előtti méréseink alapján a Szent Anna-tóban a foszfor és a nitrogén területi eloszlása jelentős, két-háromszoros különbségeket is mutatott, és általában magasabb volt a fürdőzőnőkban. A 2016. július 25-ei mérések szerint az urea koncentrációja is számottevő volt a tóban (18–60 mikrogramm/liter), amely minden bizonnyal humán eredetű, vizelettel került be a tó vizébe. 2018 előtt a nitrogén- és foszfortöbblet bejutása a vízbe szoros összefüggésben volt a tavat felkereső évi százezer turistával is, elsősorban a fürdőzés, illetve a tó környezetében végzett emberi szükségletek révén. Intenzívebb fürdési időszakban a fürdőzők által a vízbe juttatott naptejek és egyéb kozmetikumok következtében a tó felszínén gyakran vékony, olajos filmréteg alakult ki. Ezek az anyagok a tó szervesanyag-terhelését is növelték. 2012-ben, illetve 2016-ban fürdőszezon előtt, illetve fürdőszezonban végzett higiéniai-mikrobiológiai vizsgálatok eredményei alapján megállapítható volt, hogy fürdőszezonban többszörösére nőtt a baktériumok összcsíraszama, a coliform és fekálkóli (Es-

Fejes domolykó a Szent Anna-tóból

Fotó: Máthé István

cherichia coli) baktériumok csíraszama. Csak a fürdési időszakban mutattunk ki fekális Enterococcus baktériumokat a Szent Anna-tó vizéből. A DNS vizsgálatok során azonosított baktériumtörzsek egy része nagy valószínűséggel humán eredetű, és a fürdőzőktől származott: pl. Enterococcus faecium, Escherichia coli, Klebsiella pneumoniae, Achromobacter spanius, Acinetobacter pittii. A tó vízminőségének szemmel látható és mérésekkel is igazolt romlása miatt a Szent Anna-tó Natura 2000 terület új kezelési tervébe bekerült a fürdőzés tilalma, amelyet a Román Környezetvédelmi Minisztérium 1408/2017. számú rendelete hagyott jóvá, és 2017. december 12-én lépett hatályba. Így gyakorlatilag 2018 tavaszától már nem lehet fürödni a Szent Anna-tóban.

A halállomány helyzete

Több alkalommal is, így 1908-ban, 1911-ben és 1942-ben is telepítettek hivatalosan közönséges törpeharcsát (Ameiurus nebulosus) a Szent Anna-tóba, amely az 1980-as évek végére teljesen kipusztult. A 2010-es évek elején megjelent egy tájidegen, agreszív szíven szaporodó (invazív) halfaj a Szent Anna-tóban, az ezüstkárász (Carassius gibelio), amely néhány éven belül az egész tavat benépesítette. 2021. októberében egy hálózással történt próbahalászás során néhány nagyobb méretű fejes domolykó is előkerült. Imecs István halbiológus pikkelyvizsgálatai alapján a fejes domolykók ugyanannyi idősek lehettek, mint a legidősebb ezüstkárászok (8–10 évesek). 2024. augusztus 17-én a terület kezeléséért felelős Pro Szent Anna Egyesület munkatársai a tó partján egy elpusztult fogassüllő tetemére bukkantak. A becsléseink szerint a fogassüllő mérete meghaladta a fél métert, és akár 10 évesnél is idősebb lehetett. Mivel az ezüstkárászokkal ellentétben kis méretű fejesdomolykó ivadékok nem figyelhetők meg a tó parti zónájában, így feltételezhető, hogy manapság már nem tudnak szaporodni (ikráikat felfalják az ezüstkárászok). Az ezüstkárász mellett a fejes domolykó és a fogas süllő megjelenése is azt bizonyítja, hogy a halak nem véletlenül kerültek a Szent Anna-tóba – például tőkésrécék közvetítésével –, hanem előre megtervezett, szándékos és illegális halbetelepítés zajlott valamikor a 2010-es évek elején. A sors fin-tora, hogy a halak megjelenéséért jogtalanul gyanúba kevert tőkésréceket végül az ezüstkárászok szorították ki a Szent Anna-tóból. Míg 2012-ben akár 22 tőkésrécepar is költött a tóban, számuk fokozatosan csökkent, és 2019–2024 között már egyetlen pár sem költött. Ennek oka a két faj közötti erős táplálék-konkurencia: a sekély parti övben mindkettő ugyanazokat a gerinctelen állatokat fogyasztja (főként vízi rovarokat, rovarlárvákat, apró rákokat, fenéklakó állatokat). Az ezüstkárászok tömeges elszaporodásával a rendelkezésre álló táplálék jelentősen lecsökkent, így a tó fokozatosan elveszítette vonzerejét a

költő tőkés récék számára. 2025-ben és 2026-ban egy-egy récepar újra költött. Az ezüstkárászok nagymértékű elszaporodásával párhuzamosan megállapítható volt, hogy nagyon lecsökkent az algákkal táplálkozó, ún. zooplankton mennyisége (százszor kevesebb a számuk, mint 10-20 éve). A fiatal ezüstkárász ivadékok kieszik ezeket az alga-fogyasztó állatkákat (pl. kis rákfajokat, kerekeshé-
gűeket), így ragadozók hiányában jobban szaporodhatnak az algák. A halbetelepítéshez kötődően azt sem lehet kizárni, hogy a szállításukra szolgáló vízzel a származási helyükről (pl. halastóból) újabb algafajt vagy fajokat is behurcoltak a Szent Anna-tóba.

2024 júniusában a Balatoni Limnológiai Kutatóintézet munkatársai által elvégzett ezüstkárász beltartalomvizsgálat eredményei azt mutatták, hogy az ezüstkárászok elsősorban a 2–3 méteres mélységben található tavi üledéket fogyasztják, amely a táplálékuk akár 50%-át is kiteheti. Ez azt is jelenti, hogy táplálkozásuk révén visszajuttatják a körfor-gásba a tó üledékében korábban felhalmozott („eltemetett”) tápanyagokat (elsősorban foszfor-, valamint nitrogén-vegyületeket is), ami kedvez az algák szaporodásának. Az ezüstkárászok emellett jelentősebb mennyiségben árvaszúnyoglárvákat fogyasztanak még.

A kutatás eredménye

Összegzésként megállapítható, hogy napjainkra egy önfenntartó folyamat alakult ki a tóban: az algák tömeges elszaporodása jelentősen rontja a vízminőséget, miközben az inváziós ezüstkárász-állomány folyamatosan biztosítja az algák növekedéséhez szükséges tápanyag-utánpótlást, ráadásul kifalják az algákkal táplálkozó apró vízi élőlényeket (zooplanktonokat), azaz az algák ragadozóit.

Vízminőség-javulás csak akkor várható, ha sikerül jelentősen csökkenteni az algák szaporodását elősegítő tápanyagterhelést. Ebben fontos előrelépést jelentett, hogy 2018-ban megszűnt a fürdőzés és a piknikező turizmus, így jelentősen csökkent az emberi tevékenységből származó külső tápanyagterhelés. Nagy valószínűséggel ennek köszönhető, hogy a tó állapota azóta nem romlott tovább, sőt egyes vízminőségi mutatókban javulás is megfigyelhető (pl. az algák átlag biomasszája csökkent). Ugyanakkor az úgynevezett belső tápanyagterhelés továbbra is jelentős, ugyanis az ezüstkárászok táplálkozásuk során a tó üledékében korábban felhalmozódott tápanyagokat (elsősorban foszfort és nitrogént) visszajuttatják a vízbe. A jelenlegi tudományos eredmények és rendelkezésre álló gyakorlati tapasztalatok alapján a román vízügyi hatóságok felügyelete alá tartozó Szent Anna-tó vízminőségének javítása érdekében az inváziós ezüstkárász teljes eltávolítása (eradikálása) jelentheti az egyetlen hatékony megoldást.

Dr. Máthé István (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem)

Dr. Vörös Lajos (HUN-REN Balatoni Limnológiai Kutatóintézet)

Átutalják az 1500 lejt a szakmai utalványokra

Aktiválni kell a pedagóguskártyákat

Elkezdődött a pedagóguskártyák feltöltése az 1500 lejes szakmai utalvánnyal. A parlament rendkívüli ülészakán elfogadta az ehhez szükséges jogszabályi keretet, ugyanakkor 2027 szeptemberéig meg is hosszabbította az utalványok felhasználási idejét.

Az Európai Beruházások és Projektek Minisztériuma múlt héten közel 13.000 egyetemi oktató kártyájára utalta át az összeget, hétfőn pedig csaknem 100.000 közoktatásban dolgozó pedagógus kártyáját töltötték fel. Mintegy 100.000 kártya azonban továbbra sincs aktiválva, amelyre így nem tudják átutalni a támogatást. Azoknak a jogosultaknak, akik még nem aktiválták a kártyájukat, ezt minél előbb meg kell tenniük. Aktiválás nélkül az 1500 lejes szakmai utalvány nem tölthető fel a kártyára.

„A szakmai utalvány mindenekelőtt a pedagógusok támogatásának egy formája, valamint annak a munkának az elismerése, amelyet nap mint nap az osztályteremben végeznek. Ugyanakkor lehetőséget teremt a szakmai fejlődésre és az ehhez szükséges eszközökhöz való be-

fektetésre. Azt szeretnénk, hogy az európai uniós források oda jussanak, ahol valódi változásokat érhetnek el: az iskolákba, a diákok javára” – nyilatkozta Kelemen Attila uniós alapokért felelős államtitkár.

Hangsúlyozta: az elektronikus utalványok feltöltésének feltétele a pedagóguskártya aktiválása. „Ezért arra kérjük azokat az oktatásban dolgozókat, akik még nem tették meg, hogy minél előbb aktiválják a pedagóguskártyájukat” – tette hozzá az államtitkár.

A támogatásra a közoktatásban dolgozó pedagógusok és pedagógiai kisegítő személyzet, valamint az állami felsőoktatási rendszer docensei, adjunktusai (előadótanárai) és tanársegédei, továbbá a felsőoktatási rendszer pedagógiai kisegítő személyzete jogosult. Az elektronikus utalványokat szakmai továbbképző tanfolyamokon való részvételre, szakkönyvek beszerzésére és egyéb, az oktatási tevékenységhez szükséges kiadásokra lehet felhasználni. A támogatás legalább 65%-át az Oktatási Minisztérium által jóváhagyott vagy akkreditált szakmai képzésekre kell fordítani. *(RMDSZ-közlemény)*

Csökkentik az igazgatók és tanfelügyelők kötelező óraszámát

Rendkívüli ülésen szavazta meg a képviselőház az RMDSZ törvénytervezetét, amely heti 8 tanórára csökkenti az iskolaigazgatók és tanfelügyelők kötelező óraszámát, hogy több időt fordíthassanak az intézmények vezetésére és az ezzel járó feladatokra. Az elszigetelt településeken, ahol nehéz pedagógust találni, a tanfelügyelőség jóváhagyásával továbbra is lehetőség lesz arra, hogy a vezetők többletórákat vállaljanak, amennyiben ez az oktatási intézmény működésének biztosításához szükséges.

„Az RMSDSZ által kezdeményezett törvénymódosítás igazodik az iskolaigazgatók és tanfelügyelők valós vezetői és adminisztratív feladataihoz. A jelenlegi szabályozás szerint a teljes tanítási norma legalább felét, vagyis heti 20 órás norma esetén 10 tanórát kellett megtartaniuk. Ezt az arányt 40 százalékra csökkentjük, így a kötelező óraszám heti 8 tanóra lesz. Erre a módosításra azért volt szükség, mert az iskolaigazgatók és tanfelügyelők a pedagógiai munka mellett jelentős vezetői és adminisztratív feladatokat is ellátnak. Nem lehet őket úgy leterhelni tanórákkal, hogy közben az intézmény vezetésére, a pedagógiai munka koordinálására és a felmerülő problémák kezelésére ne maradjon elegendő idejük. Ha azt várjuk el az iskolavezetőktől, hogy az intézmény működését megfelelően irányítsák, és az oktatás minőségét biztosítsák, akkor ehhez a szükséges időt is meg kell teremtenünk. A részben vagy teljesen felmentett vezetők továbbra sem vállalhatnak a kötelező óraszámukon felül további fizetett tanórákat (plata cu ora)” – emelte ki Szabó Ödön Bihar megyei

parlamenti képviselő, a törvénytervezet kidolgozója.

A módosítás ugyanakkor figyelembe veszi az elszigetelt települések sajátos helyzetét is: ahol nehéz megfelelő pedagógust találni, a tanfelügyelőség jóváhagyásával az iskolaigazgató továbbra is vállalhat többletórát, ha ez az iskola zavartalan működéséhez szükséges.

„Az RMDSZ célja, hogy olyan szabályozás legyen az oktatási rendszerben, amely figyelembe veszi az iskolavezetők valós munkaterhelését, ugyanakkor biztosítja az oktatás zavartalan működését. A pedagógusok túlterhelése hosszú távon az oktatás minőségére is hatással lehet, ezért olyan szabályozásra van szükség, amely megfelelő munkafeltételeket biztosít számukra, és hozzájárul a stabil és minőségi oktatáshoz” – tette hozzá a képviselő. A tervezetről első házként a képviselőház szavazott, a végső döntést pedig a szenátus hozza meg. Amennyiben az államelnök a törvényt kihirdeti, a rendelkezések az őszi tanévtől már alkalmazhatók lesznek. (RMDSZ-közlemény)

DORA OPTICS

Teljes körű ellátás
az egész családnak!

Szemészet

Gasztroenterológia

Kardiológia

Fül-orr-gégészet

Érsebészet

Tüdőgyógyászat

Plasztikai sebészet

SPITAL DORA OPTICS

www.doraoptics.ro

0733 553 976

mk

https://mentorkonyvek.ro/

Maros-Vásárhely.
Részlet a Széchenyi térről.

Csepreghy András – Csepreghy Henrik

VÁLTOZÓ KOROK,
VÁLTOZÓ VÁROSKÉPEK

MENTOR KÖNYVEK

HÍRADÓ

minden hétköznap
19:00, 20:30, 22:30

ETV ERDÉLY TV

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Központosított ügyelet
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD,
Csendőrség, Mentőállomás): 112

• Rendőrség - 0265/202-305

• SMURD (betegekkel
kapcsolatos információk)- 0265/210-110

• Sürgősségi szolgálat:
- gyermekeknek - 0265/210-177

• Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal
- 0265/268-330

• Prefektúra - 0265/266-801

• Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442
- 0265/262-907

• Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó
szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110

• Procardia Egészségügyi Központ
- Orvosi rendelők:
M. Eminescu u. 3. sz.:
- 0265/210-087
- Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.:
- 0730-545-646

• Optika-Optofarm - 0265/212-304
- 0265/312 436
- 0265/250-120
- 0265/263 351

• Optolens szemsebészet - 0265/263-351

• Dora Optics - 0733-553-976
- 0733-553-976

• DIGI - 0365/400-401
- 0365/400-404

• Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
- vidék - 0265/929

• Delgaz Grid - 0265/200-928
- 0800/800 928

• Aquaserv:
- hideg víz-csatorna - 0265/215-702
- közönségszolgálat - 0265/208-888
- központ - 0265/208-800
- 08008 208-888

• Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551

• Vasútállomás - 0265/236-284

• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés
(0-24 óra), professzionális
balzsamozás
Nemzetközi halottszállítás
- 0265/215-119
- 0744-282-710

• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)
- 0265/263-865
- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- halottszállítás - 0758-047-604

Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője
lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268-854-es
telefonon.

Csíki
jazz

2026
08.14-18

CÍKISZEREBAI
NEMZETI JAZZFESTIVÁL

FESTIVALUL
INTERNATIONAL DE JAZZ
MERCUREA CLUJ

INTERNATIONAL
JAZZ FESTIVAL
MERCUREA CLUJ

08
14

HINDTHEGAP TRIO (RO)

NICOLAS SIMION QUINTET (RO / DE)

JAZZBOIS (HU)

08
15

LIV ANDREA HAUGE TRIO (NOR)

BARABÁS LŐRINC QUARTET (HU)

WOJTEK MAZOLEWSKI QUINTET (PL)

08
16

DRESCH MIHÁLY QUARTET (HU)

YAZZ AHMED (GER)

RANDOM TRIP NAGYPRODUKCIÓ (AUT)

HARMONIA
CORDIS

Asociația
Harmonia Cordis
Egyesület

HaRmonia
CORDIS²¹

International Guitar Festival
Festival Internațional de Chitară
Nemzetközi Gitárfesztivál

Târgu-Mureș
Marosvásárhely
11-16 aug. 2026

11
AUG 2026
19⁰⁰

Palatul Culturii • Kultúrpalota
Francisco Luis ^{PT}
Samrat Majumder ^{IND/IN}
duo: Emiliano Leonardi ^{IT} chitară &
Ielyzaveta Pluzhko ^{UA} pian
Johan Smith ^{CH}

12
AUG 2026
19⁰⁰

Palatul Culturii • Kultúrpalota
Duo Celeste: Dávid Gergő Orosz & Tudor Gliga ^{RO}
Marcin Dylla ^{PL}
duo: András Csáki & János Bálint ^{RO}

13
AUG 2026
19⁰⁰

Palatul Culturii • Kultúrpalota
duo: Júlia Vass-Lőrincz & Beáta Vajda ^{RO}
Jonas Egholm ^{DK}
Mateusz Kowalski ^{PL}
duo: Mathias Duplessy ^{FR} chitară, voce &
Florian Frère ^{FR} violoncel

14
AUG 2026
19⁰⁰

Cetate • Vár
Alexandru Peștina ^{RO}
Péter Girán ^{HU}
Sönke Meinen ^{DE}
Cenk Erdoğan Trio ^{TR}

15
AUG 2026
19⁰⁰

Cetate • Vár
Gábor Hart ^{HU/CH}
Afrosamba Trio: Márton Stummer ^{HU} chitară &
Márk Miskolczi ^{HU} contrabas &
Ambrus Richter ^{HU} tobe
Mozes & Stochelo Rosenberg Trio ^{RO}

16
AUG 2026
19⁰⁰

Cetate • Vár
trio: István Ferenc Beke &
Endre Biró & Ionuț Moldovan Bugnar ^{RO}
trio: Antal Pusztai &
Attila Hadnagy & Zsolt Asztalos ^{AT/RO}
Jeronimo Maya Quintet ^{ES}

HarmoniaCordisGuitarFestival

intrare liberă // ingyenes belépés

harmoniacordis.org